

નમસ્કાર મંત્રનું ધ્યાન

પ્રયોગ ૮ થી ૧૧ અને ૨૭

Practice of Jain Meditation

By Babubhai Kadiwala

પ્રેરક : પ. પૂ. અધ્યાત્મયોગી, નમસ્કાર મંત્ર સંનિષ્ઠ,
યોગાત્મા, પૂ. પં. શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી મહારાજ સાહેબ
લેખક : સંઘવી બાબુભાઈ ગિરધરભાઈ કડીવાળા

: પ્રકાશક :

આધ્યાત્મિક સંશોધન અને ધ્યાન કેન્દ્ર

બાબુભાઈ કડીવાળા

'સોનારિકા', જૈનનગર

નવા શારદામંદિર રોડ, પાલડી

અમદાવાદ - ૭, ફોન : ૪૨૯૫૫૪

૫. પૂ. પન્યાસજી ભદ્રંકરવિજયજીનો

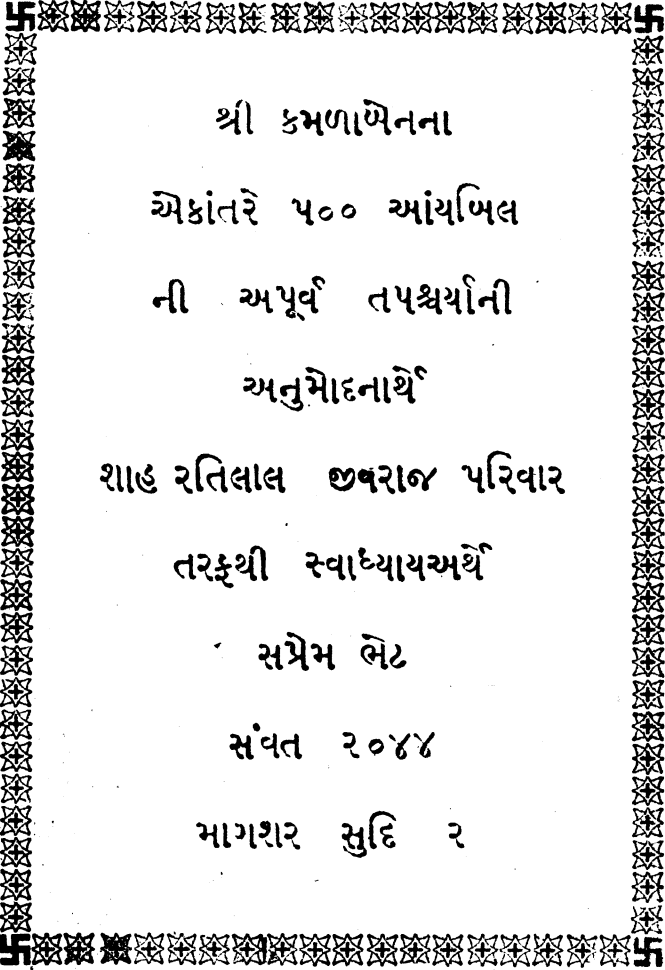
પ્રેરક સંદેશો

સવારે છ વાગે, બપોરે બાર વાગે, સાંજે
છ વાગે શિવમસ્તુ સર્વ જગતઃ એટલે કે
પરમાત્માની કૃપાથી સર્વ જીવોનું કલ્યાણ
થાઓ તેવી ભાવનાપૂર્વક બાર બાર નવકાર
ત્રણે વખત ગણુવા.

એક જ સમયે એક લાખ માણસો ઉપર મુજબ
નમસ્કાર મંત્ર સ્મરણ કરે, તેમાંથી વિશ્વની શાન્તિ,
રાષ્ટ્રની શાન્તિ, શ્રી સકલ સંઘની શાન્તિનું દિવ્ય
વાતાવરણ સર્જન થઈ શકે.

તે માટે આપણે સૌ મળીને આપણા મિત્રો,
સંબંધીઓને પ્રેરણા આપવી. એક લાખ માણસો ઉપર
મુજબ એક જ સમયે નવકાર મંત્ર સ્મરણ કરે તે
માટે સૌએ પ્રયત્ન કરવો.

શિવમસ્તુ સર્વ જગતઃ

શ્રી કમળાષ્ટેનના

એકાંતરે ૫૦૦ આંચખિલ

ની અપૂર્વ તપશ્ચર્યાની

અનુમોદનાર્થે

શાહ રતિલાલ જીવરાજ પરિવાર

તરફથી સ્વાધ્યાયઅર્થે

સપ્તેમ ભેટ

સંવત ૨૦૪૪

માગશર સુદિ ૨

નમસ્કાર મંત્રનું ધ્યાન

પ્રયોગ ૮ થી ૧૧ અને ૨૭

Practice of Jain Meditation

By Babubhai Kadiwala

પ્રેરક : પ. પૂ. અધ્યાત્મયોગી, નમસ્કાર મંત્ર સંનિષ્ઠ,
યોગાત્મા, પૂ. પં. શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી મહારાજ સાહેબ

લેખક : સંઘવી બાબુભાઈ ગિરધરલાલ કડીવાળા

: પ્રકાશક :

આધ્યાત્મિક સંશોધન અને ધ્યાન કેન્દ્ર

બાબુભાઈ કડીવાળા

‘સોનારિકા’, જૈનનગર

નવા શારદામંદિર રોડ, પાટડી

અમદાવાદ - ૭, ફોન : ૪૧૯૫૫૪

પ્રકાશકીય નિવેદન

શ્રી ભદ્રેશ્વરજી મહાતીર્થમાં સં. ૨૦૪૪ પોષ મહિનામાં પં. પૂ. યોગિનિ, ૪ પ્રશાંતમૂર્તિ શ્રી કલાપૂર્ણ સૂરીશ્વરજીની પાવનકારી નિશામાં નમસ્કાર મંત્રની આરાધના માટે નવ દીવસની શિબિરનું આયોજન થયું. તેમાં વિશિષ્ટ કોટિના જ્ઞાસુ આરાધકો પધાર્યા. સાધુ-સાધ્વી ભગવંતો પણ મોટી સંખ્યામાં પધાર્યા. અને સાધનાનું દિવ્ય વાતાવરણ ઉપસ્થિત થયું. આરાધકોએ નમસ્કાર મંત્રની આરાધનાનો દિવ્ય આનંદ અનુભવ્યો.

વારંવાર આવી આરાધના શિબિરનું આયોજન કરવાની સાધકોની માગણીના અનુસંધાનમાં ફાગણ માસમાં શ્રી ભીલડીયાજી મહાતીર્થમાં નમસ્કાર મંત્ર સાધના શિબિરનું આયોજન થયું.

નમસ્કાર મંત્રની આરાધનામાં ચિત્તની સ્થિરતા માટે શું કરવું તે વિષયમાં પ્રેરણાત્મક નાની પુસ્તિકા માટે સૌ કોઈની માગણીના અનુસંધાનમાં 'નમસ્કાર મંત્રનું ધ્યાન' આ પુસ્તિકા પ્રગટ કરતાં અમે ખૂબ આનંદની લાગણી અનુભવીએ છીએ. નમસ્કાર મંત્રની આરાધના શ્રી સંધમાં સર્વત્ર વ્યાપક છે. નમસ્કાર મંત્રના જાપ અને ધ્યાનમાં પ્રેક્ટીકલ પ્રેરણાત્મક આ નાની પુસ્તિકા આપ સર્વને ઉપયોગી બનશે. આ પુસ્તિકામાં જાપેલા પ્રયોગો "સાલંબન ધ્યાનના પ્રયોગો" ૪૩૨ પાનાના ૩૪ પ્રયોગોવાળા મોટા પુસ્તકમાં જાપાઈ ગયા છે. વિશેષ જ્ઞાસાવાળાને તે પુસ્તક વાંચવા લલામણુ છે. આ નાની પુસ્તિકામાં નમસ્કાર મંત્રની પ્રાથમિક શરૂઆતથી આત્મ સાક્ષાત્કાર સુધી પહોંચવાની દિવ્ય પ્રક્રિયા બતાવી છે જે પૂજ્ય પંન્યાસજી ભદ્રંકરવિજયજી પાસેથી મળેલી પ્રસાદી રૂપ છે.

આ પુસ્તકમાં લખેલ કેટલીક હકીકતો સાધના દ્વારા જ સમજાય તેવી છે. કેટલીક વસ્તુ ધ્યાન શિબિરનું આયોજન આ પુસ્તકના લેખક દ્વારા કરવામાં આવે ત્યારે પ્રત્યક્ષ પણ સમજી શકાશે.

સૌ કોઈ આ પુસ્તકના વાંચન, મનન, નિદિધ્યાસન અને ધ્યાન દ્વારા આત્મકલ્યાણના પંથે આગળ વધે એ જ શુભેચ્છા.

લિ. બાબુભાઈ કડીવાળાના પ્રજ્ઞામ/વંદન

સાધનાની પૂર્વ તૈયારી

(૧) બને ત્યાં સુધી સામાયિક લાઈને બેસવું અગર જિનમંદિર, ઉપાશ્રમ કે ઘરમાં શાન્ત સ્થળે બેસવું. સામાયિકમાં બેસવાથી વધુ લાલ ચાપ છે. કારણ કે સામાયિકમાં વચ્ચે ઉઠવાનું કે વિશેષ થવાનું નિમિત્ત આવતું નથી.

(૨) પશાસને બેસી શકાય તો વધુ સારું અગર મુખાસને બેસવું.

(૩) પૂર્વ અગર ઉત્તર દિશા સન્મુખ બેસવું. જિનમંદિરમાં પરમાત્માની સામે બેસીએ તો દિશાનું મહત્ત્વ રહેતું નથી.

(૪) ઉનના આસન (કટાસણા) ઉપર બેસવાથી વધુ અનુકૂળ પડે છે, બને ત્યાં સુધી આસન પણ સફેદ રાખવું.

(૫) જિન આજ્ઞા મુજબ પોતાના શુષ્કસ્થાનકને અનુરૂપ અનુષ્ઠાનોમાં રક્ત રહેનારને ધ્યાન જલ્દી લાગુ પડે છે.

(૬) શુદ્ધ વ્યવહારનું પાલન કરનારને ધ્યાન શીઘ્ર સિદ્ધિ આપે છે.

(૭) ધ્યાન કરતાં પહેલાં જગતના સર્વ જીવો સાથે મૈત્રીભાવથી ભાવિત બનવું. જીવમાત્રનું કલ્યાણ ઇચ્છવું. જીવમાત્રને આત્મ સમાન બધી તેમની સાથે મૈત્રી પૂર્ણ વ્યવહાર કરનારને ધ્યાન જલ્દી લાગુ પડે છે.

મૈત્રી ભાવનાના શ્લોકો

આમેમિ સઽવ જીવે, સઽવે જીવા ખમંતુ મે;
મિત્તી મે સઽવ ભૂએસુ, વેરં મજ્જં ન કેણ્ઠ.
શિવમસ્તુ સર્વં જગતઃ, પરહિતનિરતા ભવન્તુ ભૂતગણાઃ
દોષાઃ પ્રયાન્તુ નાશં, સર્વંત્ર સુખી ભવતુ લોકઃ

(૮) હોઠ સહજ રીતે ખંધ રાખવા, દાંત એક ખીજને
અડે નહિ તે રીતે રાખવા.

(૯) આંખ ખંધ રાખવી, સાર્થથી પ્રકાશ આવતો
હોય તેવા સ્થળે બેસવું નહિ.

નીચેની પ્રાર્થના કરીને પછી આરાધના શરૂ કરવી.

- (૧) દયાસિન્ધુ, દયાસિન્ધુ, દયા કરજે, દયા કરજે,
હવે આ જંજીરોમાંથી, મને જલ્દી છૂટો કરજે;
નથી આ તાપ સહેવાતો, ભભૂડી કર્મની જવાળા,
વરસાવી પ્રેમની ધારા, હૃદયની આગ યુજવજે.
- (૨) જેની આંખો પ્રશમ ઝરતી, સૌમ્ય આનંદ આપે,
જેની વાણી અમૃત ઝરતી, દર્દ સંતાપ કાપે;
જેની કાયા પ્રશમ ઝરતી, શાન્તિનો બોધ આપે,
એવું મીઠું સ્મરણ પ્રભુનું, પંથનો થાક કાપે.
- (૩) તારકતા તુજ માંહે રે, શ્રવણે સાંભળી,
તે ભણી હું આવ્યો છું, દીન દયાળ બે;
તુજ કર્ણાની લહેરે રે, મુજ કારજ સરે,
શું ઘણું કહીએ ભણુ, આગળ કૃપાળ બે.

ૐ હ્રીં અહ્મં નમઃ

સાલંબન ધ્યાનના પ્રયોગો

પાઠ બીજો

નમસ્કાર મહામંત્રનું ધ્યાન

નમસ્કાર મંત્રની આરાધના એ મહાન આધ્યાત્મિક સાધના છે. તેની વિશેષતા એ છે કે તે સાધના આખાલ-વૃદ્ધ, રાજા અને રાંક, યોગી અને ભોગી, સર્વ કંઈ કરી શકે છે. ખાતાં-પીતાં, બેસતાં-ઊઠતાં, સુખમાં કે દુઃખમાં સર્વ સમયે, નવકારનું સ્મરણ કરી શકાય છે. જન્મતાં પણ નવકાર સંલગ્નાવવામાં આવે છે, જીવનભર પણ નવકાર ગણવામાં આવે છે, મરતાં પણ નવકાર સંલગ્નાવવામાં આવે છે. માતાના દૂધની જેમ નવકાર સૌને લાભ કરે છે. સર્વ પાપનું મૂળ અહંકાર છે. નમસ્કાર ભાવથી અહંકારનો અંત End of egoism આવે છે.

ધર્મનું મૂળ વિનય છે. વિનય નમસ્કારથી આવે છે. તેથી નમસ્કાર મહાન છે.

નમસ્કાર સર્વ પાપનો નાશ કરી, શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપની

પ્રાપ્તિ કરાવે છે કે જે વિશ્વમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ મંગલ છે. જગતમાં અનેક મંગલો છે. કોઈ ગાયને મંગલ માને છે. કોઈ કુંકુમને મંગલ માને છે. કોઈ કન્યાને મંગલ માને છે. કોઈ કુંભને મંગલ માને છે. પણ શ્રેષ્ઠ મંગલ કયું ?

આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ તે શ્રેષ્ઠ મંગલ (Essence of extremity) છે, જે નવકારની આરાધનાથી મળે છે. નવકારની આરાધનાથી પાપનો પ્રણાશ અને પુણ્યનો પ્રકર્ષ થાય છે. સુખનું સર્જન અને દુઃખનું વિસર્જન થાય છે. વિઘ્નોનો વિરોધ Dissolution of disorder અને મંગલનું મંગલ થાય છે. સુવિધાઓનું સંવર્ધન અને દુર્ભાગ્યનું દૂરીકરણ શ્રી નવકારથી થાય છે. ઈર્ષ્યાઓનું ભિન્નગમન થાય છે, સત્યનું સંશોધન થાય છે. શ્રી નવકાર એ વિશ્વેશ્વરને વિનંતી છે, જેનાથી અનંતના આશીર્વાદ મળે છે. શ્રી નવકાર એ સર્વેશ્વરની શરણાગતિનો મંત્ર છે, જેનાથી પૂર્ણતાનો પરમાનંદ (Delight of Divinity) પ્રગટે છે.

શ્રી નવકાર ધર્મધ્યાનનો ધોષ છે, જેનાથી ચિંતાનું ચૂરણ, આપત્તિઓનું અવમૂલ્યન. સૌભાગ્યની સંપ્રાપ્તિ, આત્મસિદ્ધિનું આયોજન, અવિનાશીપણાનો આદર્શ પ્રાપ્ત થાય છે. શ્રી નવકાર એ પરમાત્મા સાથેનો દિવ્ય પ્રણય છે. જેનાથી પૂર્ણતાનો પરમાનંદ પ્રાપ્ત થાય છે. શ્રી નવકાર શોકનો સંહારક, ભવનો ભંજનહાર અને ચિંતાનો ચૂરનાર છે, જેના વડે જીવનમાં શાન્તિપણાનો

સંદેશો સમજાય છે, અને પરમેષ્ઠિઓ સાથેના તન્મય, તર્ક્ય ભાવથી (In tune with Infinite) આપણા આત્માને પરમેષ્ઠિ સ્વરૂપ બનાવી શકાય છે. સર્વ સિદ્ધિ-ઓનું સોપાન શ્રી નવકાર છે. જગતનું સર્વશ્રેષ્ઠ, સર્વોત્કૃષ્ટ, સર્વોત્તમ, આધ્યાત્મિક સાધનાનું કેન્દ્ર શ્રી નવકાર છે.

આવા સર્વોત્કૃષ્ટ મહામંત્રનું સ્મરણ, જાપ કે ધ્યાન કરતી વખતે આપણું મન ફરે છે તેવી સર્વ સામાન્ય ફરિયાદ સર્વત્ર છે. આપણા પરમ ઇષ્ટ મંત્રના સ્મરણ વખતે આપણું મન ફરે-ખીજે જાય તે આપણા મનની ખૂબ જ દુઃખ ભરી-દર્દ ભરી હાલત છે. જ્ઞાની પુરૂષો પણ કહે છે- મનુષ્યનું મન મોટા ભાગે આર્તધ્યાન, રૌદ્રધ્યાનથી પીડાઈ રહ્યું છે. ભય, શોક અને ચિંતાની લાગણીથી વ્યગ્ર રહેવાના સ્વભાવવાળું બની ગયું છે પરંતુ તે કિલ્લટ સ્વભાવવાળા મનુષ્યના મનમાં પણ જ્યારે ભગવાનનો પ્રવેશ થાય છે ત્યારે તે મન શાંત, આનંદી અને નિર્ભય બની જાય છે. મનમાં પરમાત્માને લાવવા માટે અનેકવિધ ઉપાયો મહાપુરૂષોએ બતાવ્યા છે.

નામ ગ્રહે આવી મળે, મન ભીતર ભગવાન,
મંત્રબળે જેમ દેવતા, બહાલો કીધો આજ્ઞાન.

શ્રી માનવિજયશ્લોકત પદ્મપ્રભપ્રભુનું સ્તવન.

જેમ કોઈ મંત્ર-દેવતાનું આજ્ઞાન કરવાથી મંત્ર-દેવતાને હાજર થવું પડે છે, તેમ પ્રભુના નામરૂપ મંત્રનું

સ્મરણ કરવાથી પરમાત્મા આપણા મનમંદિરમાં મળવા માટે આવે છે.

નામ અને નામીનો કથંચિત અલોદ સંબંધ છે. 'લાડુ' શબ્દ બોલવાથી તેનો દેખાવ, સ્વાદ, બધું નજર સમક્ષ આવે છે. 'રસશુદ્ધાં' શબ્દ બોલીએ છીએ ત્યારે કેટલાક રસબોલુપી માણસોને મોઢામાં પાણી આવે છે, તે બતાવે છે કે વસ્તુના નામને વસ્તુ સાથે સીધો સંબંધ છે. તેવી રીતે 'અરિહંત' એવા નામને સાક્ષાત્ અરિહંત પરમાત્મા સાથે સીધો સંબંધ છે. માર્ટે કહ્યું છે કે:—

‘નામ ગ્રહે આવી મળે, મન ભીતર લગવાન’

માટે પરમાત્માને મેળવવાની તીવ્ર ઝંખના Dynamic Desire આપણામાં ઉત્પન્ન કરવી અને તે ઝંખના પૂર્ણ કરવા માટે ચારે નિષ્કેપે ત્રિવિધે ત્રિવિધે પ્રભુલક્ષિત કરવી (Devotion to Divinity).

જૈનશાસ્ત્રમાં ચાર નિષ્કેપાનું અદ્ભુત તત્ત્વજ્ઞાન છે. ભાવ નિષ્કેપો તો અતિ ઉપકારી છે જ, પરંતુ નામ, સ્થાપના અને દ્રવ્ય નિષ્કેપ પણ એટલા જ ઉપયોગી છે.

પ્રથમ ભૂમિકા

નમસ્કાર મંત્રની આરાધના તે નામ નિષ્કેપની આરાધના છે. જેને કલિકાલ સર્વજ્ઞ ભગવાન શ્રી હેમચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજ યોગશાસ્ત્રમાં પદસ્થ ધ્યાન કહે છે.

પ્રથમ નમસ્કાર મંત્રના બપ વિષયક કેટલીક મહત્ત્વની

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર

નમો અરિહંતાણં
નમો સિદ્ધાણં
નમો આયરિયાણં
નમો ઉવજ્ઞાયાણં
નમો ભોએસવ્વસાહૂણં
એસો પંચનમુક્કારો,
સવ્વપાવપ્પણાસણો
મંગલાણં ચ સવ્વેસિં
પઠમં હવહ્ મંગલં ॥

પ્રયોગ નં. ૮

નમો સિદ્ધદાણં

પદમં હવહ મંગલં

એસો પંચ નમુક્કારો

નમો લોએ સવ્વસાહૂણં

નમો ચરિહંતાણં

નમો આયરિયાણં

મંગલાણં ચ સવ્વેસિં

સવ્વપાવપ્પાણસણો

નમો ઉવજ્જાયાણં

કમળમય તલકાર પ્રયોગ નં. ૯

વિચારણા કર્યા પછી નમસ્કાર મંત્રના ધ્યાન વિષયમાં વિચારીશું.

આરાધના શરૂ કરતાં નીચેની બાબતોનું લક્ષ આપવું.

આસન અને મુદ્રા :—આસન બિનનું સફેદ રંગનું બેસવા માટે રાખવું. એક જ સ્થાન ઉપર બેસી આરાધના કરવી. બહારગામ જવાનું થાય ત્યારે બેસવાનું આસન સાથે રાખવું. પદ્માસને બેસી શકાય તે વધારે સારું છે, અગર અર્ધ પદ્માસને બેસવું, અગર સુખાસને પણ બેસી શકાય. હોઠ બંધ રાખવા. હાંત એકબીજાને અડાડવા નહિ. જીભ હાંતને અડે નહિ તે રીતે મુખમાં ઉપરના ભાગમાં ચીટકેલી રાખવી. દરેક ધ્યાન પ્રયોગમાં આ મુદ્રા રાખવાથી વિશેષ પ્રગતિ થશે.

દિશા :—પૂર્વ અગર ઉત્તર સન્મુખ મુખ રાખીને આરાધના કરવી. જ્યારે જિનમંદિરમાં આરાધના કરતા હોઇએ ત્યારે ભગવાનની સન્મુખ બેસીને કરવી. ત્યાં દિશાની ગૌણતા છે.

માલા :—સફેદ સુતર અગર સ્ફટિકની રાખવી. જે માળા નવકાર ગણવા માટે રાખી હોય તેનાથી બીજો મંત્ર જપવો નહીં.

માળા વડે થોડા દિવસો જપ કર્યા પછી નંદાવર્ત શંખાવર્તથી મંત્ર ગણવાનો અભ્યાસ પાડવો. નંદાવર્તથી ૧૨ ની સંખ્યા જમણા હાથ ઉપર ગણવી. અને શંખાવર્તથી

ડાબા હાથે નવની સંખ્યા ગણવી. આ રીતે ૧૨ ની સંખ્યા નવ વખત ગણવાથી ૧૦૮ થશે.

ડાબા હાથે શંખાવર્ત				જમણા હાથે નંધાવર્ત			
૩	૪	૫	૦	૩	૪	૫	૧૨
૨	૬	૬	૦	૨	૭	૬	૧૧
૧	૮	૭	૦	૧	૮	૬	૧૦

સંખ્યા :—ઝોછામાં ઝોછી ૧૦૮ ની સંખ્યા નવ-કારના જાપ માટે નિયમિત રાખવી. અનુકૂળતા હોય તો વધુ સંખ્યાનો સંકલ્પ રાખવો.

સમય :—નિશ્ચિત સમયે આરાધના કરવી. અને ત્યાં સુધી દરરોજની આરાધનાનો સમય એક જ રાખવો. સૂર્યોદય પહેલાંની છ ઘડી અને ત્રણ સંધ્યા શ્રેષ્ઠ સમય ગણાય.

ત્રિસંખ્યા આ પ્રમાણે (૧) સૂર્યના ઉદય પહેલાંની એક ઘડી અને પછીની એક ઘડી. (૨) મધ્યાહ્ન પહેલાંની એક ઘડી અને પછીની એક ઘડી. (૩) સૂર્યાસ્ત પહેલાંની એક ઘડી અને પછીની એક ઘડી. (એક ઘડી એટલે ૨૪ મિનિટ સમજવી.) અગર સૂર્યોદય પહેલાંની ૪૮ મિનિટ અને સૂર્યાસ્ત પછીની ૪૮ મિનિટ. મધ્યાહ્ને ઉપર મુજબ પણ લઈ શકાય. સવારનો સમય વધુ અનુકૂળ છે. નવકાર તો સર્વ સમયે ગણવાનો હોય છે. વિશેષ આરાધના માટે ઉપર મુજબ સમજવું.

જે નિશ્ચિત સમય આરાધના માટે નક્કી કર્યો હોય તે સમયે બીજા કોઇને એપાઇન્ટમેન્ટ આપવી નહીં. કારણ કે તે સમયે પરમાત્માની સાથે એપાઇન્ટમેન્ટ અપાઈ ગયેલી હોય છે. Appointment with Most High.

આ રીતે અમુક ચોક્કસ આસને અને મુદ્રાએ. ચોક્કસ જગ્યાએ, ચોક્કસ સંખ્યામાં, ચોક્કસ સમયે ધારાબદ્ધ રીતે જાપ કરવાથી અમુક વિશિષ્ટ પ્રકારનું વાતાવરણ બંધાય છે. જાપમાં સારી રીતે લીનતા ઉત્પન્ન થાય છે. આ નિશ્ચિત આરાધનાના સ્થાને બીજા કોઈ વ્યક્તિ આરાધના કરવા બેસે તો તેનું ધ્યાન પણ તે વાતાવરણના કારણે સ્થિર બની જાય છે. મુઝ્જો મુઝ્જો સંકિલેશે, તિકાલ-મસંકિલેશે (પંચસૂત્ર) સંકલેશ હોય ત્યારે નવકાર વારં-વાર જપવો, સંકલેશ ન હોય ત્યારે પણ ત્રણ સંધ્યાએ અવશ્ય જપવો.

નવકારના ધ્યાનની બીજી ભૂમિકા

આ રીતે નવકાર મંત્રની આરાધના શરૂ કર્યા પછી ધીમે ધીમે આંખ બંધ કરીને મંત્રના અક્ષરો નજરની સામે લાવવા પ્રયત્ન કરવો.

આંખ બંધ કરીને આપણા ઇષ્ટ મંત્રના અક્ષરો કે આપણા ઇષ્ટદેવની મૂર્તિ નજરની સામે આવે ત્યાંથી ધ્યાનની શરૂઆત થાય છે. ઉપયોગ બેઝાય છે ત્યારે મંત્રાક્ષરો કે મૂર્તિ દેખાય છે.

જિનેષુ કુશલં ચિત્તં તન્નમસ્કાર યત્ર ચ ।

પ્રણામાદિ ચ સંશુદ્ધં, યોગબીજમનુત્તમમ્ ॥

(યોગદષ્ટિ સમુચ્ચય.)

પ્રથમ ગુણુસ્થાનકે માર્ગ સંપૂર્ણ બનેલા સાધ-
કને સમ્યગ્દર્શનની પ્રાપ્તિના ક્રમમાં સૂરીપુરંદર હરિભદ્ર-
સૂરીશ્વરજી મહારાજ જિનેશ્વર લગવંત પ્રત્યે કુશલ ચિત્ત
અને પરમાત્માના નમસ્કારને યોગનું અનુપમ બીજ
કહે છે. અપુનર્બંધક અવસ્થામાં આવેલ આરાધક
નમસ્કાર અને જિનભક્તિ દ્વારા યોગમાં પ્રવેશે છે.
યોગનું અનુપમ બીજ પ્રથમ ગુણુસ્થાનકે શરૂ
થાય છે.

ઉ. યશોવિજયજી મહારાજ આઠ દષ્ટિમાં બીજ તારા
દષ્ટિમાં આવેલ જીવને ઇશ્વરનું ધ્યાન હોય છે તેવું બતાવે
છે. સમ્યક્ત્વ પામવા માટેની પ્રક્રિયામાં ઇશ્વર ધ્યાન
મહત્ત્વનું અંગ છે.

દર્શન તારા દષ્ટિમાં મનમોહન મેરે,

ગોમય અગ્નિ સમાન રે-મનમોહન મેરે;

શૌચ સંતોષ ને તપ ભદ્રું, મનમોહન મેરે,

સજ્જન્ય ઇશ્વર ધ્યાન રે-મનમોહન મેરે.

અધ્યાત્મયોગી પૂ. પં. શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી મહા-
રાજના હસ્તાક્ષરમાં મંત્ર જપ અને મૂર્તિના ધ્યાનનું
સ્વરૂપ :—

મંત્ર અને મૂર્તિનું મહત્ત્વ :—

જ્ઞાનજ્યોતિથી પ્રભુ મૂર્તિનાં દર્શન થાય છે અને અનાહત નાદથી પ્રભુનામના મંત્રને જાપ થાય છે.

જ્યોતિ દર્શનનું આલંબન જિનમૂર્તિ છે અને નાદાનુ સંધાનનું આલંબન નામ મંત્ર છે.

“નાદચિન્દુ કલાઽભ્યાસાત
જ્યોતિરુત્પચતે પુનઃ ।
તત્પ્રાપ્તૌ ચ મનુષ્યાણાં
જાયતે પરમં પદમ્ ॥ ૧ ॥

મંત્રવડે નાદ, ચિન્દુ, કલાનો પુનઃ પુનઃ અભ્યાસ થાય છે. નાદ અને કલાના અભ્યાસથી જ્યોતિ ઉત્પન્ન થાય છે, તે ચિન્મય જ્ઞાન જ્યોતિ આત્માનું સ્વરૂપ છે, તેની ઉપલબ્ધિ થવાથી પરમ પદની પ્રાપ્તિ થાય છે.

મંત્રજાપ સ્વાધ્યાય સ્વરૂપ છે અને મૂર્તિનું દર્શન ધ્યાન સ્વરૂપ છે, સ્વાધ્યાયથી ધ્યાન અને ધ્યાનથી સ્વાધ્યાયનો પુનઃ પુનઃ અભ્યાસ કરવાથી આત્મતત્ત્વ પ્રકાશિત થાય છે. આત્મા નાદ અને જ્યોતિ સ્વરૂપ છે, તેનું પ્રકટીકરણ મંત્ર અને મૂર્તિના અનુક્રમે જાપ અને ધ્યાન વડે સુલભ બને છે. નાદનું આલંબન મંત્ર છે અને જ્યોતિનું આલંબન મૂર્તિ છે.

તત્ત્વદક્ષા પૂજ્ય પંચાસપ્રવર શ્રી ભદ્રંકરવિજયજી મહારાજ
—સ્વહસ્તલિખિત ડાયરીમાંથી.

ઉપયોગ જોવા પૂર્વકની પ્રત્યેક ક્રિયા ધ્યાન રૂપ અને છે. નવકારના અક્ષરોને આંખ બંધ કરીને નજરની સામે લાવવા માટે નીચે મુજબ પ્રયોગ કરવા.

પ્રયોગ નં. ૮ :—

જાપ-પ્રથમ નવકારવાળી આદિના આલંબનથી, શંખા-વર્ત્ત, નંદાવર્ત્ત આદિથી, અને પછી હૃદયકમળમાં નવકારના અક્ષરોની ધારણાથી કરવો. અક્ષરોની ધારણાનો અભ્યાસ કરવાની રીત આ પ્રમાણે છે.

અક્ષરો જોવાની પ્રથમ રીત

મહામંત્રોના અક્ષરો સાથે આપણા ચિત્તનું જોડાણ થાય તે માટે શરૂઆતમાં કાળા રંગ ઉપર સફેદ અક્ષરોવાળું છાપેલું કાર્ડ સામે રાખી વાંચવું. એક વખત અડસઠ અક્ષરો વંચાય ત્યારે એક જાપ થયો ગણાય. અક્ષરો વાંચતી વખતે જે અક્ષરો વંચાતા હોય તે અક્ષર ઉપર જ દષ્ટિનો ઉપયોગ પણ રાખવો, કારણ કે આપણને આ મહામંત્ર બાહ્યા-વસ્થાથી સામાન્ય રીતે પ્રાપ્ત થયેલો હોવાથી અતિપરિચિત બનેલો હોય છે. તેથી દષ્ટિનો ઉપયોગ 'ન' વાંચતી વખતે 'નો' ઉપર 'નો' વાંચતી વખતે 'જ' ઉપર, અને 'જ' વાંચતી વખતે 'રિ' ઉપર 'રિ' વાંચતી વખતે 'તા' ઉપર અને 'તા' વાંચતી વખતે 'જ' ઉપર એમ ઉપયોગ અને જાપનું ઉચ્ચારણ આગળ પાછળ થઈ જવા સંભવ છે. એવું ન

થઈ જાય તે માટે નાનું બાળક માત્ર બારાખડી જ આવડતી
હોય અને વાંચતું હોય તે રીતે,

ન.....મો.....મ.....રિ.....હં.....તા.....ળં ।

એમ છુટું છુટું વાંચવું. ધીમે ધીમે અભ્યાસ
વધતાં શીઘ્ર વાંચતી વેળા પણ ઉચ્ચારણ અને
દૃષ્ટિનો ઉપયોગ સાથે રહેશે. આ રીતે વાંચીને
જાપનો અભ્યાસ ચાલુ રહેતાં થોડા સમય પછી
આંખો બંધ કર્યા પછી પણ અક્ષરો દેખાવા
માંડશે. તે પછી હૃદયરૂપી કોરા કાગળ ઉપર
ધ્યાનરૂપી કલમ વડે પોતાના નામની જેમ પંચ-
પરમેષ્ઠિના નામને લખતા હોમએ તેવી રીતે એકા-
ગ્રતાથી જાપ કરવો. શરૂઆતમાં આવી એકાગ્રતા
ન આવે તો પણ ક્યેય તો તે જ રાખવું જેથી
દિન-પ્રતિદિન સ્થિરતા વધતી જશે.

અક્ષરો જેવા માટેની બીજી રીત

ઉપરની રીત સુજબ જાપ નિયમિત કરવા
ઉપરાંત નેત્રો બંધ કરીને અક્ષરો નજર સમક્ષ
લાવવા માટે બીજા પણ પ્રયોગો છે. જેમ કે-નેત્રો
બંધ કરીને સામે એક કાળું પાટીયું ધારવું; પછી
ધારણાથીજ હાથમાં ચાકનો કકડો લઈને તેના
ઉપર 'નમો' એમ ધારણાથી લખવું એટલે લખેલું
દેખાશે. ન દેખાય ત્યાં સુધી ફરી ફરીને એ

રીતે પ્રયત્ન કરવો. પછી મરિહંતાણં લખવું. ફરી ફરી પ્રયત્ન કરવાથી તે દેખાશે. આ રીતે નવે પહેા માટે પ્રયત્ન કરવો. અક્ષરો જેવા માટે આવો પ્રયત્ન દરરોજ થોડો વખત કરવો અને પ્રયત્નની સાથે પ્રથમની રીત પ્રમાણેનો જાપ પણ ચાલુ જ રાખવો.

અક્ષરો જેવાની ત્રીજી રીત

હીરાના ઢાગીના બનાવવાવાળા પહેલાં ચાંદીનાં ખોખાં બનાવે છે તેવું 'નમો અરિહંતાણુ'નું ચાંદીનું ખોખું બનાવવું. તેમાં હીરા સેટ કરવાના બાકી છે.

પછી સફેદ હીરાનો એક ઢગલો ધારવો, પછી આંખો મીંચીને ધારણાથી તેમાંથી હીરા લઈ એક એક હીરા ક્રમશઃ ચાંદીના ખોખામાં મૂકતાં નવકારના 'ન'નો આકાર બનાવવો. એ રીતે 'મો' આદિ બધા અક્ષરો ધારણાથી બનાવવા તે અક્ષરો સફેદ હીરા જેવા ચળકતા દેખાશે. પછી 'નમો સિદ્ધાણુ'ના ચાંદીના ખોખામાં માણેક, ત્રીજા પદમાં પોખરાજ, ચોથા પદમાં નીલમ, પાંચમાં પદમાં શનીનાં રત્નો જડવાં. આ રીતે કલર જેવાનો અભ્યાસ પડશે. એ રીતે દરેક પદના અક્ષરો સ્પષ્ટ દેખાવા શરૂ થયા પછી બીજી આગળની રીતો વધુ અનુકૂળ પડે છે અને સાધનામાં ઝડપી વિકાસ શરૂ થાય છે. અક્ષરો ન દેખાય તો પણ ઉપરની રીતે જાપ ઉપયોગી છે, તેથી એકાગ્રતા તો જેન.

થાય જ છે. માટે તે પ્રયત્ન ચાલુ રાખવો. આ પ્રયત્નની સાથે પહેલી રીત પ્રમાણેનો જાપ પણ ચાલુ જ રાખવો.

કદાચ શરૂઆતમાં અક્ષરો ન દેખાય તો પણ અક્ષર દેખાય છે તેવો જ ભાવ રાખવો. ધીમે ધીમે સ્પષ્ટ અક્ષરો દેખાશે. અક્ષરો ચળકતા દેખાવા શરૂ થાય ત્યારે સાધનાની-ધ્યાનની શરૂઆત થઈ છે તેમ સમજવું. અક્ષરો દેખાય છે ત્યારે મંત્ર સાથે સંબંધ બંધાય છે. મંત્રમાં આપણું ચૈતન્ય ભળે છે. આપણા આત્મ પ્રદેશોમાં અક્ષર ધ્યાનથી એક કંપન થાય છે જેનાથી અનાદિના મોહનીય કર્મના સંસ્કારો મંદ થાય છે. આત્માના શુદ્ધ ચૈતન્યની દિશામાં વિકાસ થાય છે. આ રીતે નમસ્કાર મંત્રની ચૂલિકાના ચાર પદોમાં બતાવેલ કૃણનો અનુભવ શરૂ થાય છે. આપું મહત્ત્વનું ધ્યાન બાળકો પણ કરી શકે છે.

સફેદ ચળકતા સ્ટેટિક જેવા અક્ષરો દેખાવા શરૂ થયા પછી બીજો પ્રયોગ નીચે મુજબ કરવો.

ધારણાથી માનસિક પૂજા

ત્રણ નવકારનાં ૨૭ પદોથી ભગવાનની પ્રતિમાની પૂજા ધારણાથી બે વખત નીચેના ક્રમે કરવી.

(૧) જમણા પગનો અંગુઠો, (૨) ડાબા પગનો અંગુઠો, (૩) જમણો ભ્રુ, (૪) ડાબો ભ્રુ, (૫) જમણું કાંડું, (૬) ડાબું કાંડું, (૭) જમણો ખભો, (૮) ડાબો ખભો, (૯) શિર-શિખા, એ દરેક સ્થાન ઉપર નવકારના એક એક પદને બાલ-

વાથી અહીં એક નવકાર પૂરા થશે પછી (૧૦) સાતપ્રદેશ,
બીજા નવકારનું પહેલું પદ અહીં આવશે. પછી (૧૧) ઠંઠ,
(૧૨) હ્રદય, (૧૩) નાસિકમળ, (૧૪) હૃદયેળી, પુનઃ (૧૫)
જમણા પગનો અંગુલ, (૧૬) ડાબા પગનો અંગુલ. (૧૭)
જમણો ભરૂ, (૧૮) ડાબો ભરૂ. અહીં બીજો નવકાર પૂરો
થશે અને ત્યાંથી નાસિક મુખી દરેક સ્થાન પર એક એક પદ
ગણતાં ચીંતે નવકાર પૂરા થશે. આ રીતે દર્શન, પૂજન,
વિચેરે કરતી વખતે, તેમ જ ખરચણની પ્રતિમા કદવીને પણ
ત્રણ નવકાર ગણવા, એથી એકાગ્રતાનો અભ્યાસ ઠેળવાય છે.
ચિત્તની એકાગ્રતાના અભ્યાસ માટે અહીં તો માત્ર ‘દિસ્યન’
કહ્યું છે. જે રીતે સાધકની ચિત્તવૃત્તિ પરમેશ્વરોના ધ્યાનમાં
એકાગ્ર અને તે રીતિએ આ અને આવા પ્રકારના બીજા પણ
જરૂરી પ્રયત્નો કરવા પ્રયત્નશીલ બનવું એ તાત્પર્ય છે.

કહ્યું છે કે ‘અભ્યાસઃ કર્મણાં કૌશલમાવદતિ’ અર્થાત્
ક્રિયાનો અભ્યાસ કાર્યમાં કુશલતા પ્રગટાવે છે. જે બાળકને
એકઠો ઘુંટતાં મહિનાઓ વીતે છે, તેવા બાળકો પણ રાજના
અભ્યાસથી સમર્થ બિદ્વાન બન્યાના દક્ષાંતો મળે છે. તેમ
પ્રારંભમાં મુશ્કેલ જણાતા પણ બાપ અને ધ્યાન સત્તા
અભ્યાસ થયા પછી સુકર બની જાય છે, માટે સાધકે બાપ
તથા ધ્યાનમાં પ્રગતિ સાધવા માટે તેનો અભ્યાસ સતત
આણુ રાખવો

પ્રયોગ નં. ૯ :—

યોગસત્ત્વ પૂઠ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્યજી શ્રી યોગશાસ્ત્રના

આઠમા પ્રકાશમાં પદસ્થ ધ્યાનનું વર્ણન કરતાં જણાવે છે કે—

તથા પુણ્યતર્મ મન્ત્રં, જગત્ત્રિતયપાવનમ્ ।
યોગી પંચપરમેષ્ઠિ-નમસ્કારં વિચિન્તયેત ॥૧॥

—ત્રણ જગતને પવિત્ર કરનાર અને અત્યંત પવિત્ર
એવા પંચપરમેષ્ઠિ નમસ્કાર મંત્રને સાધકે વિશેષ
પ્રકારે ચિંતવવો,

અષ્ટપત્રે સિતામ્મોજે, કર્ણિકાયાં કૃતસ્થિતિમ્ ।
આયં સત્તાક્ષરં મન્ત્રં, પવિત્રં ચિન્તયેત તતઃ ॥૨॥
સિદ્ધાદિકચતુષ્કં ચ, દિક્રપત્રેષુ યથાક્રમમ્ ।
પૂલાપાદચતુષ્કં ચ, વિદિકપત્રેષુ ચિન્તયેત ॥૩॥

—આઠ પાંખડીનું રવેત કમળ ચિંતવવું, તે કમળની
કર્ણિકામાં એટલે મધ્ય ભાગમાં, સાત અક્ષરવાળા પહેલા
પવિત્ર મંત્ર ‘નમો અરિહંતાય’ ને ચિંતવવો, પછી સિદ્ધા-
દિક ચાર મંત્રોને દ્વિશાઓનાં પત્રોમાં અનુક્રમે ચિંતવવા
અને ચૂલિકાના ચાર પદોને વિદ્વિશાનાં પત્રોમાં ચિંતવવાં.

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનું ધ્યાન કરવા માટે કર્ણિકા
સહિત અષ્ટદલ કમલમાં શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના નવ
પદોની કેવી રીતે સ્થાપના કરવી તેનો ખ્યાલ આવે તે માટે
અહીં તેનું ચિત્ર મૂકવામાં આવ્યું છે.

પિંડસ્થ અને પદસ્થ ધ્યાન આકૃતિ અને રંગના ખ્યાલ
બિના થઈ શકતું નથી, એટલે અક્ષરો અને તેટલા સુંદર અને
સચ્ચક્ષર કદપવા અને પરમેષ્ઠિઓના વર્ણ પ્રમાણે તેનું ધ્યાન

ધરવુ'. અર્થાત્ 'નમો સરિહંતાણં' પદમાં અંદ્રની જ્યોત્સ્ના સમાન પ્રવેત વણોને ચિંતવવા. 'નમો સિદ્ધાણં' પદમાં અરુણની પ્રભા સમાન રક્ત (લાલ) વણોને ચિંતવવા. 'નમો આયરિયાણં' પદમાં સુવર્ણ સમાન પીળા વણોને ચિંતવવા. 'નમો ઉવજ્જાયાણં' પદમાં નીલમ રત્ન સમાન લીલા વણોને ચિંતવવા અને 'નમો છોષ સઘ્વસાદ્દણં' પદમાં અંજન સમાન શ્યામ વણો ચિંતવવા. આ અક્ષરો જ્યારે બરાબર સ્પષ્ટ અને સ્થિર દેખાય, તથા તેના રંગો બદલાઈ ન જાય, ત્યારે આપણું મન તેના પર સ્થિર થયું સમજવું. આ રીતે જ્યારે અક્ષરો પર મનની સ્થિરતા બરાબર થાય છે, ત્યારે જો અક્ષરોમાંથી પ્રકાશની રેખાઓ ફૂટતી જણાય છે અને છેવટે તે અદ્ભુત જ્યોતિર્મય બની જાય છે. અક્ષરોને જ્યોતિર્મય નિહાળતાં પરમ આનંદ આવે છે અને આપણું હૃદયકમળ જે અધોમુખ હોય છે, તે ઉધ્વમુખ થવા માંડે છે.

નમસ્કાર મંત્રના અક્ષરો તે સામાન્ય અક્ષરો નથી પરંતુ સવચ્છતામાં ભૂલા પડેલા પચિક્કના માર્ગદર્શક છે. નવકારના અક્ષરો અજરામર પદને અપાવનાર જડીબુટ્ટી છે. નવકારના અક્ષરોનો જાપ અને ધ્યાન જો આત્મ-અનુભવની દિવ્ય પ્રક્રિયાનાં મંગલમય સોપાન છે. ચિંતામણિ, કલ્પ-વૃક્ષ અને કામધેનુ કરતાં અધિક ફળદાયી છે. નવકારના પ્રત્યેક અક્ષર હિપર ૧૦૦૮ વિદ્યાઓનો વાસ છે. પ્રત્યેક અક્ષરના અધિષ્ઠાયકો છે.

ધ્યાન વખતે નીચે પ્રમાણે જાવના કરી આત્માને

ભાવિત કરવો. પોતાના મનને નીચેના વિચારોથી પુષ્ટ કરવું.

પ્રાણધાન

હે પરમ મંગળ નવકાર ! તારા શરણે આવેલો હું એટલું જ માગું છું કે તારા અચિત્ય પ્રભાવથી નિયમિત, અખંડ રીતે, ઉત્સાહથી અને એકાગ્રતા સાથે પરમપદની પ્રાપ્તિના ઉદ્દેશથી તને આરાધવાનું સામર્થ્ય મારામાં પ્રગટે ! બસ, તે સિવાય બીજું કંઈ પણ મારે જોઈતું નથી.

મેરુપર્વત જેટલું સોનું, વિશાળ સામ્રાજ્ય, દેવલોક આદિ સંપદાઓ આ બધું મળવું સુલભ છે પણ ભવ-ચક્રમાં ભાવથી નમસ્કાર મંત્ર મળવો અતિ દુર્લભ છે. માટે બપ વખતે મનને સમજાવવું. “હે મન ! આ નવકાર શું ચિંતામણિ છે ? કામધેનુ છે ? કદપવૃક્ષ છે ? ના. નવકાર તો આ સર્વથી અધિક છે. કારણ કે ચિંતામણિ, કદપવૃક્ષ આદિ કદપેલી વસ્તુ આપે છે. પણ નવકાર તો અકદપનીય એવું મોક્ષ આપે છે, માટે હે મન ! તને હું ભાવથી વિનંતિ કરું છું કે તે નમસ્કાર મંત્રના સ્મરણમાં જરા પણ પ્રમાદ કવીશ નહીં.”

નવકાર સાધનાની ત્રીજી ભૂમિકા

Continuous Concentration and Meditation
Towards Most High.

જગતની સર્વોચ્ચ શક્તિ પ્રત્યે એકાગ્રતા
અને ધ્યાન રૂપ-નમસ્કાર

તાત્ત્વિક નમસ્કારનું સ્વરૂપ કલિકાલસર્વજ્ઞ ભગવાન
શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય વિરચિત “સિદ્ધહેમ શબ્દાનુશાસન”
નામના ગ્રંથમાં બતાવેલું છે.

તે મૂળ પાઠ નીચે મુજબ છે.

મર્હ

‘મર્હ’ इत्येतदक्षरम्, परमेश्वरस्य परमेष्ठिनो वाचकम्,
सिद्धचक्रस्यादिवीजम्, सकलागमोपनिषद्भूतम्,
अशेषविघ्नविघातनिघ्नम्,

अखिलदृष्टादृष्टफलसंकल्पकस्त्वमुपमम्, आद्याद्याव्यवना-
ध्यापनावधि प्रणिधेयम् ।

प्रणिधानं चानेनाऽऽत्मनः सर्वतः संभेदस्तदभिधेयेन चभिदः
वचमपि चैतच्छास्त्रारम्भे प्रणिदध्यहे ।

अयमेव हि तात्त्विको नमस्कार इति ॥१॥

‘મર્હ’ એ અક્ષર પરમેશ્વર એવા પરમેષ્ઠિનો વાચક છે,
સકલ સગાદિ મહારૂપ કલંકથી રહિત, સર્વ જીવોના યોગ
અને ક્ષેમને વહન કરનારા, પ્રસન્નતાના પાત્ર, જ્યોતિસ્વરૂપ,
દેવાધિદેવ, સર્વજ્ઞ, એવા પરમાત્મા અરિહંત દેવનો વાચક

‘અહં’ મંત્ર છે.

આ અહં‘નું’ આલંબન, પ્રણિધાન માટે સર્વશ્રેષ્ઠ છે. તે પ્રણિધાનના બે પ્રકારો છે :—

(૧) સંલોહ પ્રણિધાન

(૨) અલોહ પ્રણિધાન.

સંલોહ પ્રણિધાન :—અહં’ રૂપ વાચક પદ સાથે ધ્યાતાનો સંપ્રિદ્ય સંબંધ તે સંલોહ પ્રણિધાન.

અલોહ પ્રણિધાન :—અહં’ અક્ષરના અભિધેય જે પ્રથમ પરમેષ્ઠિ તેમની સાથે ધ્યાતાના આત્માનો સર્વ પ્રકારે યોગીભાવ અથવા યોગ્યતા તે અલોહ પ્રણિધાન છે.

આવું અલોહ પ્રણિધાન જ વિદ્યોને નિર્મૂળ કરવામાં સૌથી અધિક સમર્થ છે. તેથી જ તે પરમાત્મસ્વરૂપ “અહં” ના આ અલોહ પ્રણિધાનને તાત્ત્વિક નમસ્કાર કરેલામાં આવે છે.

દૂરમાં સંલોહ એટલે આરે બાજુ ‘અહં’ સંબંધી આપણા આત્માને લીંટલાયેલો એવો. અધીત ધ્યાતાના આત્માનો અહંની સમ્યક્માં ન્યાસ (સ્થાપન) કરવો.

અલોહ એટલે ધ્યાતાના આત્માનું અધિકંત-રૂપ ધ્યાન કરવું.

અલોહ અલોહ પ્રણિધાનનું વર્ણન ચોમકાચ અથવા પ્રકાશ વિનિમનના આધારે કર્યું છે.

નમસ્કારનું ઉપર સુજળ તાર્ત્વિક સ્વરૂપ કલિકાલ-
સર્વજ્ઞ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય લગવાને બતાવ્યું છે, તેનું રહસ્ય
જ્યારે સાધના દ્વારા સમજાય છે, ત્યારે સર્વે પાપ (કર્મોને)
મૂળમાંથી ઊખેડી નાખવાની અને શ્રદ્ધ મંગલ રૂપ આત્મ-
સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરાવવાની નમસ્કારની અચિંત્ય શક્તિ ઉપર
પૂર્ણ શ્રદ્ધ થાય છે.

સંક્ષિપ્ત પ્રવિધાનમાં પરમેષ્ઠિ પદોનું આલંબન હોય
છે અને મંત્ર પદોમાં ચિત્તવૃત્તિની એકતાનતા સાધવાની
હોય છે અથવા મંત્રપદો સાથે સાધકે તન્મયીભાવ સાધવાનો
હોય છે.

નમસ્કાર મંત્રના જાપ અને ધ્યાન દ્વારા વિશિષ્ટ
અનુભવો થાય છે, તેમાંના કેટલાક નીચે સુજળ છે.

નવકાર મંત્રનાં નવપદોનો જ્યારે આપણે તીવ્ર
એકાગ્રતાથી જાપ કરીએ છીએ અને મનમાં અધિષ્ઠિત
પંચ પરમેષ્ઠિ લગવંતો સાથે તન્મય બની જઇએ છીએ
ત્યારે કોઈ અગમ્ય પ્રદેશમાં આપણો પ્રવેશ થાય છે. પ્રારંભ-
માં મંત્રના અક્ષરો સફેદ ચળકતા એવા અને તેમાં
એકાગ્ર બનવું જોઈએ અને તીવ્રપણે મંત્રના અક્ષરોમાં
એકાગ્ર થતાં તે અક્ષરોનાં દ્વાર પૂછી જતાં તેમાંથી નીકળતા
અમૃતના કુવારામાં સ્નાન કરતાં આપણા સબળા રાગ, શોક,
ક્રોધ, ભય, વિંતા નાશ થઈ જતાં હોય એવું અને સુખ,
શાન્તિ, આનંદ અને નિર્ભયતાથી આપણે પૂર્ણ ભરાઈ
જતા હોઈએ તેવું અનુભવાશે.

પરમાત્માની મૂર્તિનું પણ આ રીતે ધ્યાન થતાં પરમાત્માના નેત્રમાંથી વરસતા કરુણામૃતના વરસાદમાં સ્નાન કરતાં આપણે દિવ્ય આનંદથી છલકાઈ જઈશું.

મંત્રના અક્ષરોમાંથી નીકળતી અગ્નિજ્વાળામાં આપણાં જ્યાં જ પાપો, દુષ્ટ વૃત્તિઓ અને મલિન વાસનાઓ જળીને ભસ્મ થતી આપણે અનુભવીશું.

મંત્રાક્ષરોમાંથી વરસતા ગુણોના વરસાદમાં સ્નાન કરતાં કરતાં આપણે અનેક ગુણોથી પૂર્ણ ભરાઈ જઈશું.

મંત્રાક્ષરો અને પરમાત્માનાં સર્વોગોમાંથી નીકળતા દિવ્ય પ્રકાશમાં પરમાત્માના પૂર્ણ શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપનું દર્શન થશે. અને તે પ્રકાશ જ્યારે આપણને (આપણા આત્માને) હોદીને પસાર થાય છે, ત્યારે તે પ્રકાશના દિવ્ય તેજમાં દેહથી સિન્ન, કેવળજ્ઞાન આદિ ગુણ લક્ષ્મીથી યુક્ત, અનંત આનંદસ્વરૂપ, અવ્યાબાધ સુખથી પૂર્ણ, અચિંત્ય શક્તિના ભંડાર સ્વરૂપ આપણા શુદ્ધ આત્માનું દર્શન થાય તેવી દિવ્ય પળો આવશે.

પરમાત્માના પૂર્ણ પ્રકાશના આલંબને સ્વ-આત્માના દિવ્ય સ્વરૂપનું દર્શન થતું તે જ સાચો નમસ્કાર છે, તેને જ સાચો પુરુષાર્થ કહેવાય. તેનું જ જીવન ધન્ય છે કે જે પરમાત્માના આલંબને સ્વ-આત્માનો અનુભવ કરે છે.

તે જ મહાન આત્મજોડું જીવન ધન્ય છે, જે અશિષ્ટતા આદિ પદોન્મુલક ઉપયોગમાં સદા હોય છે.

નવકાર અશિષ્ટતાને, વાસિત જેહવું ચિત્ત,
ધન્ય તેહ કૃતપુણ્યને, જીવિત તાસ પવિત્ર.

આ રીતે નવકારની આરાધનામાં પ્રગતિ સાધવાં
આપણે સાધનામાં આગળ વધીએ છીએ. હવે નવકારની
વિશેષ આરાધના માટેના પ્રયોગો જોઈએ.

નવકારની સાધનાના વિશિષ્ટ પ્રયોગો

ધ્યાન પ્રયોગ નં. ૧૦ :—

નવકારની આરાધનાની ૧૨ રીતો અહીં જણાવી છે,
જે આ જીવનમાં આત્મ-સાક્ષાત્કાર અને ભવાંતરમાં યોગ્ય
સામગ્રી-સંયોગ મળતાં કેવળજ્ઞાન અપાવે છે.

જિનશાસનમાં કેઈ પણ મહત્ત્વના પ્રસંગે ૧૨ નવકાર
ગણવાની પરંપરા ચાલતી આવે છે. દીક્ષા લેવાનો પ્રસંગ
હોય ત્યારે નાણુ માંડવામાં આવે છે, ચતુર્મુખ ભગવાનની
ત્રણ પ્રકૃષ્ટિષ્ઠા દરેક ભગવાનની સામે એક એક નવકાર
ગણીને કરવામાં આવે છે.

આ રીતે ઉપધાનના પ્રવેશપ્રસંગે, કેઈ જાત લેવું
હોય ત્યારે, તીર્થમાળાના પ્રસંગે આ જ રીતે દરેક ભગ-
વાનની સામે એક-એક નવકાર ગણવાથી ચતુર્મુખ ભગવાન
સામે કુલ ચાર નવકાર એક પ્રકૃષ્ટિષ્ઠામાં આવે. એવી ત્રણ
પ્રકૃષ્ટિષ્ઠામાં ૧૨ નવકાર ગણવાની પરંપરા જિનશાસનમાં

આજીવી આવે છે. અહીં ત્રણ નવકાર અણુવાની (૧૨) બાર રીતે બતાવી છે,

(૧) ત્રણ યોગ :—

મનયોગ, વચનયોગ, કાવયોગ એકાપૂર્વક પ્રથમ નવકાર અણુવો. કાચને સ્થિર કરી, નમસ્કારમાં એકવી. વચનથી નવકારના પદોનું ઉચ્ચારણ કરવું. મનને જગતની ચીજોમાંથી ભટકતું પાણી વાળીને નમસ્કારના સ્મરણમાં સ્થિર કરવું.

(૨) ત્રણ કરણ :—

A

B

C

કરણ, કરાવણ, અનુભાન.

A કરણ એટલે ઉપર સુજળ મનયોગ, વચનયોગ, કાવયોગ એકીને કરવું.

B કરાવણ એટલે મને આવો જગતનો સર્વોત્તમ મહામંત્ર કી નવકાર મળ્યો, તે નવકાર સર્વને મળો. જગતના અનંત જીવોને નમસ્કાર મંત્ર-પંચ પરમેષ્ઠિ મંત્ર, પ્રભુનું શાસન મળ્યું નથી, તે સર્વને મળો તેવી ભાવના-તે કરાવણ.

C અનુભાન, ત્રણ જીવનમાં ત્રણે કાળ અસંખ્ય આત્માઓ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારની આશાધના કરતા હોય છે, તે સર્વનું અનુભાન કરવું. ત્રણ કરણમાં જગતના સર્વ જીવ કાલે અનુસંધાન થાય છે. જેને મળ્યો છે તેનું અનુભાન, જીવે મળ્યો તેને મળો તેવી ભાવના, તેમાં સમગ્ર વિશ્વ

જીવોનો સંબંધ થાય છે. મૈત્ર્યાદિ ભાવોથી ભાવિત થવું તે ધ્યાનના અનુસંધાન માટેનું પરમ રસાયણ છે.

મૈત્રીપ્રમોદકારુણ્ય-માધ્યસ્થ્યાનિ નિયોજયેત્ ।
ધર્મધ્યાનમુપસ્કર્તુ, તદ્ધિ તસ્ય રસાયનમ્ ॥

(યોગશાસ્ત્ર ચોથો પ્રકાશ)

મૈત્રી, પ્રમોદ, કરુણા, માધ્યસ્થ્ય આ ચાર ભાવનાઓ આત્માની સાથે પ્રયોજવી, કેમ કે આ ભાવનાઓ ધ્યાનને રસાયણની માફક પુષ્ટ કરે છે.

(૩) દશે પ્રાણ બેડવાપૂર્વક નમસ્કાર કરવો :—

આપણા દશે પ્રાણ જગતની અન્ય વસ્તુઓમાં બેડાયેલા છે, ત્યાંથી છોડાવી, દશે પ્રાણ પરમેષ્ઠિ નમસ્કારમાં બેડવા. પાંચ ઇન્દ્રિયો, મનબળ, વચનબળ, કાચબળ, આસોત્ક્રાંત અને આયુષ્ય આ દશ પ્રાણ છે.

નમસ્કાર વખતે પાંચ ઇન્દ્રિયોના ઉત્કૃષ્ટ પ્રશસ્ત વિષયનો અનુભવ કરવો.

અરિહંત પરમાત્માની વાણી પાંત્રીસ ગુણથી સુકૃત હોય છે. ભગવાન સુમધુર માલકોષ રાગમાં સમવસરણની મધ્યમાં બેસીને દેશના આપે છે. પ્રભુની દેશનાના શબ્દમાં શ્રોત્રેન્દ્રિયને બેડવી. સિદ્ધ ભગવંતોના મહાસૌન્દર્યથી ભરપૂર જ્યોતિસ્વરૂપ અદ્ભુત-અરૂપી એવા રૂપને નિહાળવામાં નેત્રેન્દ્રિયને બેડવી. આચાર્ય ભગવંતોના શીલની મુગ્ધમાં પ્રાણેન્દ્રિયને બેડવી. ઉપાધ્યાય ભગવંતોના સ્વાધ્યાયના

મુમુર રસમાં રસનેન્દ્રિયને જોડવી. સાધુ ભગવંતોના અતિ મધુર શાન્તિ આપનાર સ્પર્શમાં સ્પર્શનેન્દ્રિયને જોડવી.

ઉપરના પાંચ સર્વોત્તમ વિષયમાં પાંચે ઇન્દ્રિયો જોડાઈ જવી જોઈએ. મનબળ, વચનબળ, કાયબળને નમસ્કારમાં વિશેષ સ્થિરતાવાળું બનાવવું. આસોઝહૂવાસને પણ તેમાં જ વળી લેવો અને આયુષ્યબળના પ્રતીક રૂપે હૃદયના ધબકારામાં નમસ્કારને વળી લેવો. આ રીતે હશે પ્રાણ નમસ્કારમાં જોડવા.

(૪) સાત ધાતુ જોડાય તે રીતે નમસ્કાર કરવો :—

“રંગ લાગ્યો સાતે ધાતુ-પ્રભુશું રંગ લાગ્યો”

નમસ્કારના સ્મરણ વખતે સાતે ધાતુ પ્રભુસ્મરણમાં જોડાઈ જવી જોઈએ. “અહો ! હું ધન્ય છું, કૃતપુણ્ય છું કે આજે મને ભવચક્રમાં અતિ દુર્લભ એવો નમસ્કાર મંત્ર સ્મરણ કરવા માટે મળ્યો છે ! કલ્પવૃક્ષ, ચિંતામણિ અને કામધેનુ કરતાં પણ અતિ પ્રભાવશાળી પરમેષ્ઠિ પદોના સ્મરણમાં હે પ્રાણ ! હે મન ! હે મારા શરીરની સાતે ધાતુઓ ! તમે જોડાઈ જાઓ. આજે અનંતકાળનું દુઃખ-દારિદ્ર્ય અને દોહાડ નાશ કરવાનો અવસર મળ્યો છે. આજે મુખ, શાન્તિ, આનંદ અને નિર્ભયતા તથા આત્મઅનુભવ પ્રાપ્ત કરવા પરમેષ્ઠિઓને અતિ કીમતી યોગ મળ્યો છે. તો તમે સર્વ સાવધાન થઈ નમસ્કારમાં રક્ત બનો.” આવી કોઈ વિશિષ્ટ ભાવના શરૂઆતમાં કરી લેવી, જેથી અસંસિદ્ધ થયેલી સાતે ધાતુ નમસ્કારમાં જોડાઈ જાય.

(૫) સામ્યજ્ઞ કરોડ રોમરાણ વિકસ્વર થવાપૂર્વકે નમસ્કાર કરવો :—

મયજ્ઞાનુકરીને અમૃતક્રિયા વખતે રોમાંચ થયો છે. અતિશય આશ્ચર્ય, સંજ્ઞમ, અહોભાવ, અતિ બહુમાન અને અત્યંત આદર જ્યારે થાય છે, ત્યારે “રોમાંચ” થાય છે. અને તે અમૃતક્રિયાનું લક્ષણ છે. આંધળાને યજ્ઞની પ્રાપ્તિ થાય છે. નિર્ધન મનુષ્યને નિધાનની પ્રાપ્તિ થાય છે, જન્મથી મહારોગીને આરોગ્યની પ્રાપ્તિ થાય છે, ત્યારે જેવું આશ્ચર્ય, અહોભાવ અને આનંદ થાય તેવું આશ્ચર્ય અહોભાવ અને આનંદ, પરમેષ્ઠિ ભગવંતોના નમસ્કાર વખતે થાય છે અને ત્યારે હર્ષથી સમગ્ર રોમરાણ વિકસ્વર થાય છે.

આપણને પરમ ઇષ્ટ કલ્પવૃક્ષ કે ચિંતામણિ સમાન વસ્તુ મળે ત્યારે રોમાંચ અને વિસ્મય થાય છે, તે રીતે પરમ ઇષ્ટ નવકાર પ્રાપ્ત થવાથી રોમરાણ વિકસ્વર થઈ જાય ત્યારે પ્રત્યેક રોમ નવકારને પોકારે છે, તેવો ભાવ ધારણ કરવો. નવકાર ગણાય છે એક વખત, પરંતુ પ્રત્યેક રોમમાં વ્યાપક તેની અસર હોવાથી ફળ મળે છે સાડા ત્રણ કરોડ વખત ગણવાનું.

(૬) આત્માના અસંખ્ય પ્રદેશો નવકારમાં લીન બન્યા છે, નવકાર આપણા આત્માના પ્રદેશે-પ્રદેશે વ્યાપ્ત બની ગયો છે તેવો ભાવ ધારણ કરવો. આવા ભાવથી નવકાર ગણાયો એક વખત પણ આત્માના પ્રત્યેક પ્રદેશે

તે બાબત હોવાથી ફક્ત મળશે અસંખ્ય વખત ગણવાનું, ક્ષણ કે અસંખ્ય વખત ગણાય તેટલી વિશુદ્ધિ તે વખતે થાય છે,

(૭) અહીંથી હવે અક્ષર અને અક્ષર રૂપ ધારણ કરશે. ૭ થી ૧૨ મુખીના નમસ્કારમાં નીચે મુજબ ભાવ આવશે :

નમવું એટલે પરિણમવું. પરિણમવું એટલે તત્ત્વ સ્વરૂપ બનવું, તટાકાર ઉપયોગે પરિણમવું, તત્ત્વ સ્વરૂપ બનવું એટલે તે રૂપ હોવાનો અનુભવ કરવો. અને છેવટે તત્ત્વ રૂપ બનવું એટલે તે રૂપ થઇને રહેવું. અહીં પાંચે પરમેષ્ઠિઓને અરિહંત પ્રભુમાં સમાવી લેવા.

આપણા આત્માના ક્ષયોપશમ ભાવના જે શુદ્ધો, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્ય આદિ અમુક અંગે ખુલ્લા છે, તે અત્યારે વિભાવમાં પડેલા છે. પરપુદ્ગલ અનુયાયી બનેલા છે. તે ક્ષયોપશમ ભાવના શુદ્ધોને પરમાત્મ-સ્વરૂપના અનુયાયી બનાવીને છેવટે આત્મસ્વરૂપના અનુયાયી બનાવવા.

એટલે પ્રથમ પરમાત્મ-સ્વરૂપના અવલંબનવાળું આપણું ચેતન્ય બનાવવાનું છે. પરમાત્મ-સ્વરૂપ અનુયાયી આપણી ચેતના બનાવવાની છે. પરપુદ્ગલના રંગે રંગાયેલી આપણી ચેતનાને પરમાત્મશુદ્ધોના રંગે રંગાયેલી બનાવવાની છે. તેની પ્રક્રિયા ૭મા નવકારથી શરૂ થાય છે.

સાતમો નમસ્કાર ક્ષયોપશમ ભાવથી અંશતઃ ખુલ્લા થયેલા આપણા જ્ઞાન અને દર્શનશુદ્ધોને પરમાત્મસ્વરૂપમાં

બેડવાપૂર્વક કરવાનો છે. જ્ઞાનગુણનું કાર્ય “જાણવાનું” છે. દર્શનગુણનું કાર્ય “ડુઝિ” કરવાનું છે. તે જ્ઞાન-દર્શન અને ગુણોને પરમ વિશુદ્ધ પરમાત્મતત્ત્વમાં બેડવા. પરમાત્માના અનંત ઉપકારો અને પરમાત્માના પરમ વિશુદ્ધ સ્વરૂપને જાણી તેમાં જ ડુઝિ કરવી. તેમાં જ ભક્તિના પ્રકર્ષપૂર્વક પ્રેમ કરવો.

(૮) ક્ષયોપશમ ભાવથી અંશતઃ ખુલ્લા થયેલા આપણા ચારિત્રગુણને પરમાત્મસ્વરૂપમાં બેડવાપૂર્વક આઠમો નમસ્કાર કરવો. ચારિત્રગુણનું કાર્ય રમણતા કરવાનું છે. અત્યારે રમણતા પરપુદ્ગલમાં એટલે કે વિભાવમાં છે, ત્યાંથી છોડાવી સ્વભાવમાં સ્થિર એવા પરમાત્મ-સ્વરૂપમાં આપણે રમણતા કરવાની છે. રમણતા કરવાની શક્તિને (ચારિત્રગુણને) પરમાત્મામાં બેડવી. એટલે પરમાત્માના ગુણો-પરમાત્માના ઉપકારો, પરમાત્માના પરમવિશુદ્ધ કેવળ-જ્ઞાન, પરમાનંદ, અવ્યાયાધ સુખ, અચિંત્ય શક્તિ આદિમાં રમણતા કરવી તે આઠમો નમસ્કાર છે.

(૯) આત્મા અનંત શક્તિનો ધણી છે. તેમાંનો કેટલોક ભાગ ક્ષયોપશમ ભાવથી અત્યારે ખુલ્લો છે. તે ક્ષયોપશમ ભાવની શક્તિને પરમાત્મતત્ત્વમાં રમણતા, તદ્રૂપતા, તન્મયતાના કાર્યમાં ફેરવવી, એટલે આપણી સંપૂર્ણ શક્તિને પરમાત્મતત્ત્વ સાથે તન્મય, તદ્રૂપ બનાવવી, તે નવમો નમસ્કાર છે. ઉપયોગને પરમાત્મ આકારે પરિણમાવવો. (In tune with infinite.) જે રીતે સાકર, દ્વધમાં

નાખવાથી ઓગાળી જાય છે, તે રીતે મનને પરમાત્માના સ્વરૂપમાં ઓગાળી નાખવું. To harmonise our Self with Divine Power.

કહ્યું છે કે :—

“દર્શન જ્ઞાનાદિકે ગુણ આત્મના રે.

પ્રભુ પ્રભુતા લવલીન,

શુદ્ધ સ્વરૂપી રૂપે તન્મયી રે,

તમ આસ્વાદન પીન”

(પીન એટલે પુષ્ટ)

—‘શ્રી દેવચંદ્ર કૃત ૧૨ મા ભગવાનગું સ્તવન ૭-૮-૬ આ ગ્રંથ નમસ્કારમાં આપણું ચૈતન્ય પરમાત્માના સ્વરૂપમાં તન્મય, તદ્રૂપ બન્યું છે. આપણું ચૈતન્ય સંપૂર્ણપણે પરમાત્માના સ્વરૂપમાં લીન, તદ્રૂપ, પરમાત્મ-સ્વરૂપને અવલંબેલું બને, ત્યાં સુધી ૭-૮-૬માં કહ્યા મુજબની આરાધના કરવી.

અહીં સાધકની પરિણતિ આ પ્રમાણે છે. આત્માના ક્ષયોપશમ લાવના દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર અને વીર્ય ગુણ તે સર્વ પ્રભુની પ્રભુતાથી લીન થયા છે. બહુમાન અરિહંતનું છે. રુચિ અરિહંત પ્રભુના અનંત ગુણ-સ્વરૂપમાં છે. ઉપ-પ્રાગ અરિહંતના સ્વરૂપમાં લીન છે. રમણતા પરમાત્માના સ્વરૂપમાં જ છે, વીર્યશક્તિ-કિનલક્ષિતને વિશે જ કાર્યશીલ છે. અહીં ક્ષયોપશમ લાવની આત્મગુણની સર્વ પ્રવૃત્તિ અરિહંત પરમાત્માના ગુણોને વિષે તન્મયપણું પામી છે.

(૧૦) સુવિધિનાથ ભગવાનના સ્તવનમાં શ્રી દેવચંદ્રજી
મહારાજ કહે છે કે :—

શાયોપશમિક ગુણ સર્વ થયા તુજ ગુણ રસી,
સત્તા સાધન શક્તિ, વ્યક્તતા ઉલ્લસી.”

અહીં સુધી અરિહંત આકાર ઉપયોગ હતો. હવે
ઉપયોગ આકાર આત્મામાં પ્રવેશ થાય છે.

પરમાત્મ ઉપયોગમાં સંપૂર્ણ લીનતા આવવાથી
પરમાત્મા સાથે એકત્વ-અલોહ ધ્યાન અહીં શરૂ થયું છે.

“ શુદ્ધ તત્ત્વ રસ રંગી ચેતના રે,

પામે આત્મ સ્વભાવ

આત્માલંબી નિજ ગુણ સાધતો રે,

પ્રગટે પૂજ્ય સ્વભાવ.’

(શ્રી દેવચંદ્રજી કૃત ૧૨ મા ભગવાનનું સ્તવન

હવે અત્યારે આપણે આત્મા અરિહંત આકારવાળે
બન્યો છે, કારણ કે જે ઉપયોગમાં આપણે સ્થિર બનીને
છીએ, તે આકારવાળો આપણો આત્મા થાય છે. x

અત્યારે આપણે ઉપયોગ પરમાત્મ આકારમાં સ્થિર
તાને પામેલા છે, તે પરમાત્મ આકારવાળા બનેલા આપણ
આત્માને આપણે બોધીએ છીએ. પરમાત્માના ઉપયોગમાં
પરિણમેલા એટલે વિશુદ્ધ આત્મચેતન્યમાં લીન બનેલા

x ઉપયોગથી ઉપયોગવાન આત્મા અભિન્ન (એક) છે.

આપણા આત્માને આપણે જોઈએ છીએ અને જાણીએ છીએ, તે દર્શન-જ્ઞાનના ઉપયોગપૂર્વક ૧૦મી નમસ્કાર થયો,

(૧૧) ચારિત્ર જોટલે આત્મરમણતાપૂર્વક ૧૧ મી નમસ્કાર છે. પરમાત્મા વિશુદ્ધ આત્મચૈતન્ય સ્વરૂપ છે. અને આપણે આત્મા તદાકાર રૂપે તેમાં પરિણમીએ છે. જોટલે કે આપણે આત્મા વિશુદ્ધ આત્મચૈતન્ય રૂપે પરિણમીએ છે, તેમાં ચારિત્રગુણ જોડવાથી આત્મરમણતા હવે શરૂ થઈ છે. ઉપર મુજબ પરમાત્માના અને ઉપલક્ષણથી આપણા આત્મસ્વરૂપમાં રમણતાપૂર્વક ૧૧મી નમસ્કાર થયો.

(૧૨) વીર્યગુણ જોટલા અંશે ખુલ્લો છે તે ક્ષયોપશમભાવી વીર્ય દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર ગુણને સહકારી બને છે અને તેનાથી સ્વરૂપ સ્થિરત્વની શક્તિ પ્રાપ્ત થાય છે.

“ક્ષયોપશમિકે ગુણ સર્વ યથા તુજ ગુણ રસી,
સત્તા સાધન શક્તિ, વ્યક્તતા ઉદ્ભસી.”

વીર્યગુણ (દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્રને સહકારી બનવાથી) આત્મસત્તામાં રમણતા-તન્મયતા-તદ્રૂપતા અને જોડત્વતા માટેની શક્તિ વ્યક્ત કરે છે. અહીં આત્મસ્વરૂપમાં રમણતા, તન્મયતા, સ્થિરતા આવે છે. તે સ્થિરતા અંતર્મુદ્ધર્ત ટકે તો ક્ષપણમેણી મંડાઈ કેવળજ્ઞાન થાય. તેથી કહ્યું કે,

“હવે સંપૂર્ણ સિદ્ધિ તણી શી વાર છે,
દેવચંદ્ર બિનરાજ જગત આધાર છે.”

આ વસ્તુ પૂજ્ય શ્રી દેવચંદ્રજી મહારાજના પોતાના

લખેલ ટખામાં આ રીતે છે : “એમ શુદ્ધ નિર્મલ તત્ત્વ શ્રી અરિહંતદેવ સિદ્ધ ભગવાન તેના રસે (સાધકની ચેતના) રંગાણી તેહના ગુણની ભોગી જે મારે (સાધકની) ચેતના-મયી અન્ય વિકલ્પ ટાળી અનુભવ લાવના સહિત પ્રભુ સ્વરૂપે (સાધકની ચેતના) રસીલી થઈ તે વારે તે ચેતના, પોતાના આત્મસ્વલાવને પામે. આત્મસ્વલાવ રુચિ (સમ્યક્ દર્શન) આત્મસ્વલાવ ઉપયોગી (સમ્યક્ જ્ઞાન) આત્મસ્વલાવ રમણી (સમ્યક્ ચારિત્ર) આત્મા અનુભવી થાય..... એટલે પહેલાં હું (પરમાત્મા જેવો જ) અનંત ગુણી છું એ નિર્ધોરરૂપ સમ્યક્ દર્શન પ્રકાશે, સ્યાદ્વાદ સત્તાનું ભાસન (જ્ઞાન) થાય, પછી જે સત્તા પ્રગટી તેહનો (તેમાં) રમણ અનુભવ ચારિત્ર ગુણ પ્રગટે, પછી નિરાવરણ કેવળ-જ્ઞાન નીપજે (પ્રગટે) એ પરમ પૂજ્ય શ્રી અરિહંતને પૂજવાથી પોતાનો પૂજ્ય સ્વલાવ પ્રગટે.

“(જિનવર પૂજા રે તે નિજ પૂજના રે)”

નવકારની સાધનાની ૧૨ રીતો આપણે બોધ.

એક પછી એક ચઢતી ભૂમિકાની આરાધના આપણા જીવનમાં વિકસિત થતી જાય તેવા સંકલ્પપૂર્વક આગળ વધવું. પરમાત્મા આપણને જરૂર સહાય કરશે. પરમાત્મા તો કલ્પવૃક્ષ છે. તેમના ચરણ-કમળમાં કરેલ શુભ સંકલ્પ અવશ્ય ફળદાયી બને છે.

કેટલુંક વધુ તત્ત્વજ્ઞાન બોધશું એટલે નવકારની

અર્થિત્ય શક્તિ ઉપર આપણને પૂર્ણ શ્રદ્ધા અને સાધના દ્વારા અનુભવ પણ થશે.

નમો = About turn પાછા ફરવું. (દુન્યવી વસ્તુ સંબંધના વિચારમાંથી).

અરિહંતાણ્ = Turning towards the Divinity—

દુન્યવી 'વસ્તુઓ સંબંધી વિચારમાંથી પરમાત્મા તરફના પ્રયાણનો મંત્ર છે : 'નમો અરિહંતાણ્.'

Namo is the turning point from વિભાવ to સ્વભાવ. Namō is the turning point from subconscious to superconscious.

આપણા ચૈતન્યને પરદ્રવ્ય(પુદ્ગલ દ્રવ્ય)ના સંબંધમાંથી છોડાવવાની અને આત્મ-સ્વરૂપમાં સ્થિર કરવાની પ્રક્રિયા 'નમો અરિહંતાણ્'ના ધ્યાનમાં છે.

નમવું = પરિણમવું.

પરિણમવું = તત્ત્વ સ્વરૂપ બનવું, (તદાકાર ઉપયોગે પરિણમવું.)

તત્ત્વ સ્વરૂપ બનવું = તે રૂપ હોવાનો અનુભવ કરવો, અને છેવટે તે રૂપ થઈને સ્થિર રહેવું.

પરમાનંદને અનુભવવાની પ્રક્રિયા નમસ્કાર ભાવમાં છે. પરમાત્માના ધ્યાન દ્વારા પરમાત્માની પૂર્ણતાનો દિવ્ય પ્રકાશ આપણા અંતર-આત્મામાં ઝીલી શકાય છે, અને તે દ્વારા આત્મસ્વરૂપના અનુભવરૂપ રત્નત્રયીમાં રમણતા

અને તત્ત્વત્રયીનો ત્રિવેણીસંગમ પ્રાપ્ત થાય છે અને તેના પરમાનંદનું અનુભવન સર્વ સિદ્ધિઓને પ્રાપ્ત કરાવે છે,

નમો એટલે પરરૂપેષુ નાસ્તિત્વ.

અરિહંતાણું એટલે સ્વરૂપેષુ અસ્તિત્વ.

નમો એટલે વિભાવમાંથી છૂટવું.

અરિહંતાણું એટલે સ્વભાવમાં સ્થિર થવું.

નમો એટલે પરભાવનું વિસ્મરણ.

અરિહંતાણું એટલે સ્વભાવમાં રમણ.

નમો એટલે બહિરાત્મભાવનો ત્યાગ.

અરિહંતાણું એટલે અંતરાત્મભાવ દ્વારા પરમાત્મ-ભાવનો અનુભવ.

નમો એટલે અહંકારનો નાશ End of Egoism.

અરિહંતાણું એટલે નમસ્કારની પરાકાષ્ઠા.

નમો એટલે સંસારની અસારતાની કબૂલાત.

અરિહંતાણું એટલે મોક્ષ જ સાર છે, તેવી સભાનતા.

નમો એટલે જડ-ચૈતન્યનું ભેદ વિજ્ઞાન.

અરિહંતાણું એટલે ચૈતન્યને સારભૂત સમજી તેમાં સ્થિર થવાની પ્રક્રિયા.

નમો એટલે પરિઘમાંથી (circumterence) એટલે કે સંસારના વિચારોમાંથી છૂટવું.

અરિહંતાણું એટલે મધ્યગિન્દુ center (આત્મા)માં સ્થિર થવું.

નમો = approach (પ્રયાણ).

અરિહંતાણું = towards absoluteness (પૂર્ણતા તરફ.)

નમો = Direction (લક્ષ્ય કેન્દ્રિત કરવું.)

સિદ્ધાણું = towards destination (ધ્યેય તરફ.)

આ બંને પદોના ધ્યાન દ્વારા પરમાત્મા સાથે એકત્વ (oneness with Immortality) સધાય છે. માટે નમસ્કાર મંત્રના નમસ્કાર્ય શ્રી અરિહંત અને શ્રી સિદ્ધ ભગવંતોમાં વૃત્તિઓને વિલીન કરવાથી, અર્થાત્ જેવી રીતે સાકરને દૂધમાં નાખવાથી, તે દૂધમાં ઝોગળી એકમેક થઈ જાય છે, તે રીતે મનને પરમાત્મામાં ઝોગળી નાખવાથી પરમાત્મામાં (જે ઉપલક્ષણથી આપણું પોતાનું જ સ્વરૂપ છે) એટલે આત્મામાં મન તદાકાર રૂપે પરિણમવાથી શાન્તિ, સિદ્ધ, બુદ્ધ, નિરંજન, નિષ્કલંક, શુદ્ધ, ચિદાનંદધન, ચેતન સ્વરૂપ, અનંત અવ્યાબાધ સુખ સ્વરૂપ, અનર્ગલ આનંદના દિવ્ય ભંડારસ્વરૂપ આત્મસ્વરૂપમાં તન્મયતા, તદ્રૂપતા, એકત્વ અને સ્થિરતા રૂપ મહાન સિદ્ધિનું રૂપ પ્રાપ્ત થાય છે, અને ત્યારે જ આત્મઅનુભવ દ્વારા પરમાનંદનો આસ્વાદ મળે છે.

નમો અરિહંતાણું is the Master Key to enter

the boundless ocean of joy within our Divine self 'નમો અરિહંતાયુ' આપણા આત્મામાં રહેલા અમર્યાદ આનંદના મહાસાગરમાં પ્રવેશ કરવાનું પરમદાર છે. 'નમો અરિહંતાયુ' પરમતત્ત્વના અનુભવ માટેનું મહાન સૂત્ર છે.

નમસ્કાર મહામંત્રની આરાધનાનો વિષય સરળ પણ છે અને અતિગહન પણ છે. નમસ્કાર મંત્રના જાપની શ્રાવનામાંથી ધ્યાન દ્વારા નમસ્કાર મંત્ર આત્માના અનુભવ સુધી કેવી રીતે લઈ જાય છે તે આપણે જોયું. પોતાની જૂમિકા અનુસાર સાધકે આગળ વધવા પ્રયત્ન કરવો.

આ વિષયમાં વધુ જાણવાની જીજ્ઞાસાવાળા મુમુક્ષુ આત્માઓએ શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રના પરમ સાધક અઞ્જાતમ યોગી પૂજ્ય પંન્યાસજી ભદ્રંકરવિજયજી મહારાજનું લખેલું સાહિત્ય ખાસ વાંચવું. આ મહાપુરૂષના સાનિધ્ય દરમ્યાન નમસ્કાર વિષયક જે તાત્ત્વિક વિચારશ્રેણિ પ્રાપ્ત થયેલી તે પણ “જીવનની સર્વશ્રેષ્ઠ કળા શ્રી નવકારલેખક બાળુભાઈ કડીવાળા” પુસ્તક રૂપે બહાર પડેલ છે.

પ્રભુના નામ રૂપ મંત્રને ચૈતન્યનો મહાભંડાર સમજી ઉપાસના, જપ કે ધ્યાન કરવામાં આવે છે ત્યારે પરમાત્મા કદપવૃક્ષની જેમ રૂળે છે.

વર્ણાક્ષર ધ્યાન

૨

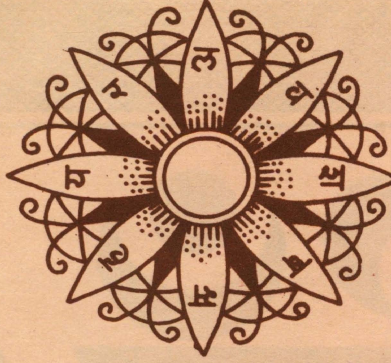
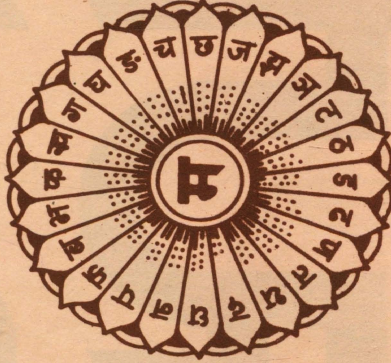
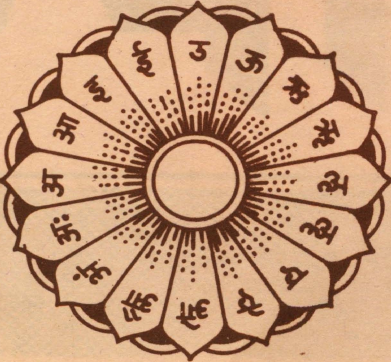
હૃદયપદ્મમ્

૧

નાભિકન્દપદ્મમ્

૩

મુલપદ્મમ્

પ્રયોગ નં. ૨૭

અહીંનું ધ્યાન શક્તિભગવાનની દિવ્ય પ્રક્રિયા

પ્રયોગ નં. ૧૧ :—

સાધનામાં આવતાં વિઘ્નો શાંત કરવા માટેનો
પ્રયોગ :—

(૧) આઠ પાંખડીવાળા કમળની ચિંતવના કરવી.

(૨) કમળની કર્ણિકામાં સૂર્યના તેજ સ્વરૂપ પોતાના
આત્માને સ્થાપન કરવો.

(૩) આઠ પાંખડીઓમાં કમલઃ ઝૂં નમો અરિહંતાણું.

આ આઠ અક્ષરો સ્થાપન કરવા. આઠ દિવસ સુધી
આ પ્રમાણે સ્થાપન કરી નીચે મુજબ વિધિ કરવી.

(૪) પ્રથમ દિવસે ઝૂં લખેલું છે તે પાંખડી તરફ
લક્ષ રાખી ઝૂં નમો અરિહંતાણું નો ૧૧૦૦ વખત જાપ કરવો.

(૫) બીજા દિવસે મો લખેલું છે તે પાંખડી તરફ
લક્ષ રાખી ઝૂં નમો અરિહંતાણું નો ૧૧૦૦ વખત જાપ કરવો.

(૬) તે પ્રમાણે આઠ દિવસ સુધી એક એક પાંખડી
તરફ લક્ષ રાખી કરવો ૧૧૦૦ વખત જાપ કરવો.

(૭) ધ્યાન સ્થિર કરી મંત્રના અધિષ્ઠાતા અરિહંત
પરમાત્માની મહા મંજલકારી વિઘ્ન વિનાશક શક્તિ ઉપર
પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખી ધ્યાન પૂર્વક જાપ કરવો.

(૮) આ ધ્યાન પૂર્વકના જાપથી સાધનામાં આવતાં
વિઘ્નો નાશ પામે છે.

(૬) જાપ સમયે મંત્રના અધિષ્ઠાતા અરિહંત પર-
માત્મામાં ધ્યાન સ્થિર રાખી જપ કરવો. જપ સમયે
મંત્રના અધિષ્ઠાતા અરિહંત પરમાત્માની ઉપસ્થિતિ કાર્ય-
સિદ્ધિનું પ્રધાન અંગ છે.

શ્રી નમસ્કાર મંત્રની અચિંત્ય શક્તિઓ.

Economjically Effective-Shree NAMASKAR
Maha Mantra.

અર્થશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ સૌથી વધુ અસરકારક

શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર.

Constitutionally Correct.

ખંધારણની દૃષ્ટિએ શાશ્વત સત્ય.

Politically perfect.

રાજકીય દૃષ્ટિબિંદુમાં સર્વોત્કૃષ્ટતા.

Mathematically Mature.

ગણિતશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ ઉત્કૃષ્ટ શ્રી નવકાર.

Psychologically Sensitive.

માનસશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ સૌથી વધુ અસરકારક.

Astrologically Assured.

જ્યોતિષશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ વસ્તવિક સત્ય શ્રી નવકાર.

Geographically Genutine.

ભૌગોલિક દૃષ્ટિએ સર્વોચ્ચ-શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર.

Science of Supremacy.

આત્મવિજ્ઞાનનો પ્રયોગ.

Comyutor of Cosmic Communion Spree
NAVKAR.

વિશ્વ સાથે સમત્વયોગ સાધવાની મહાન પ્રક્રિયા
૩૫ શ્રી નવકાર.

Art of life - NAMASKAR.

નમસ્કાર એ જીવનની કળા છે.

Foundation of Faith-Shree Namaskar.

શ્રદ્ધાનો પાયો-શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર.

Fulfiment of Faith.

શ્રદ્ધાની સરવાણી-શ્રી નવકાર.

Creator of Charactership.

ચારિત્રગુણનો સર્જક-શ્રી નવકાર.

Produces of Peace.

શાંતિપ્રદાયક-નમસ્કાર મહામંત્ર.

International Prayer-Shree Navakar.

સકલ વિશ્વને માન્ય મંત્ર-શ્રી નવકાર.

Turning point from Sub-conscious
to Super-conscious.

વિભાવમાંથી સ્વભાવમાં જવાની પ્રક્રિયા 'નમો'પદમાં છે.

Generator of Joy-Shree Namaskar Mantra.

આનંદનો ઉત્પાદક-નમસ્કાર મંત્ર.

Master Key to enter in to the boundless
Ocean of Joy-within our Divine self.

'નમો અરિહંતાય' -પરમાનંદમાં પ્રવેશનું પરમદ્વાર

Direct Discipline towards Divinity.

“ સર્વોત્તમ શિસ્ત ”-શ્રી નવકાર.

Divine Song of Soul-Shree NAVAKAR.

આત્માનું દિવ્ય સંગીત-શ્રી નવકાર,

Direct dialling to Divinity.

પરમાત્મા સાથે સીધી વાતચીત કરવાની કળા ‘ નમો
અરિહંતાણુ ’ માં છે.

Hot line to Parmatma Shree NAVAKAR.

પરમાત્મા સાથેના જોડાણની પ્રક્રિયા સ્વરૂપ શ્રી નવકાર.

Supermental Seminar of Supreme Authorities
—Shree Navakar and Navpad.

વિશ્વની સર્વોત્કૃષ્ટ શક્તિઓનો ભંડાર-નવકાર અને
નવપદો.

Intellectually Appealing.

બુદ્ધિને સંતોષ આપનાર-શ્રી નવકાર.

Surrender to Supremacy—NAMASKAR
MANTRA.

સર્વોચ્ચની શરણાગતિ-નમસ્કારમંત્ર.

End of Anxiety.

ચિંતાચૂરક-શ્રી નવકાર.

Dissolution of Difficulties.

દુઃખવિનાશક-શ્રી નવકાર.

Supermost Art and Secret of Cosmos.

વિશ્વની સર્વોત્કૃષ્ટ કળા અને સિદ્ધિઓનું

ગુપ્ત રહસ્ય નમસ્કાર ભાવમાં છે.

A Key to Cosmic Secret—NAMASKAR.

આત્માના ગુપ્ત સંકારની ચાવી નમસ્કાર છે.

‘NAMO’ is entering in to Abundant energy.

અચિંત્ય શક્તિના વિધાનનું પ્રવેશદ્વાર નમસ્કાર
ભાવ છે.

Higher Mathemetics.

સર્વોચ્ચ ગણિત-શ્રી નવકાર.

A Key to Radiant-Success-Shree Navkar.

જ્વલંત સફળતાની ચાવી-શ્રી નવકાર.

Royal Road to Self-Realisation.

આત્મસાક્ષાત્કારનો રાજમાર્ગ,

Scientifically Secured-Shree NAVAKAR.
and NAVPAD,

નવકાર અને નવપદો એ વિશ્વ ઉપરનું સ્વયં

સિદ્ધ, સર્વોદ્કૃષ્ટ મહાવિજ્ઞાન છે.

Cosmic Dynamo of Sels-Realisation.

આત્મસાક્ષાત્કારની અનુભવસિદ્ધ પ્રક્રિયા.

Spiritually Supreme-Shree NAVAKAR.

સર્વોત્તમ આધ્યાત્મિક શાસ્ત્ર-શ્રી નવકાર,

Essence of Agam-Shree NAVAKAR.

ચૌદપૂર્વનો સાર-શ્રી નવકાર.

આ મુદ્રાઓના વિસ્તૃત વિવેચન માટે આ પુસ્તક
વાંચો “જીવનની સર્વશ્રેષ્ઠ કળા શ્રી નવકાર” લેખક
બાળુભાઈ ઠડીવાળા.

ૐ હ્રીં અહૂં નમઃ

સાલંબન ધ્યાનના પ્રયોગો

પાઠ નવમે

વર્ષ માતૃકાનું ધ્યાન

કલિકાલ સર્વજ્ઞ ભગવાનશ્રી હેમચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજે યોગશાસ્ત્રના આઠમા પ્રકાશમાં પહેલાં ચાર પ્રલોકમાં વર્ષ માતૃકાના ધ્યાનનો વિધિ બતાવ્યો છે.
પ્રયોગ નં. ૨૭ :

શ્રી સિદ્ધચક્રચંદ્રમાં નવપદ પછી બીજા નંબરનું સ્થાન (બારાક્ષરીના ૪૬ અક્ષરો) વર્ષમાતૃકાને આપવામાં આવ્યું છે. બારાક્ષરી (બારાખડી)ના અર્થે ૬ સુધીના ૪૬ અક્ષરો જે સ્ફૂલમાં લખાવવામાં આવે છે તેને યોગના ગ્રંથો “અનાદિ સિદ્ધ વર્ષમાતૃકા”ના નામથી સંબોધન કરે છે. તેનું વર્ણન નીચે મુજબ છે.

(૧) આત્માની જ્ઞાનશક્તિ તે જ માતૃકા છે.

(૨) માતૃકા જ્ઞાનશક્તિરૂપ હોવાથી તેને ‘વિશ્વબોધ વિધાયિની’ એટલે કે સર્વ પદાર્થોનો બોધ કરાવનાર કહેવામાં આવે છે.

(૩) તે બુદ્ધિમાન પુરુષોના જ્ઞાનમય તેજનું માતાની જેમ જતન, પરિપાલન અને વિશોધન કરનારી હોવાથી માતૃકા કહેવાય છે.

(૪) માતૃકા આત્માની પરમ જ્યોતિ છે.

(૫) ખારાક્ષરીના અ થી હ સુધી ૪૬ અક્ષરોનું યોગશાસ્ત્રમાં ખતાવેલ આવું ધ્યાન કરનાર સાધક શ્રુતજ્ઞાનનો પારગામી થાય છે. આ ૪૬ અક્ષરો Raw Material - ખાણમાં રહેલા કાચા હીરાના સ્થાને છે અને જિનાગમ Polished - તૈયાર હીરા સમાન છે. આ ૪૬ અક્ષરોના ધ્યાનમાં તત્ત્વમય બનનાર સાધકને સકલ આગમમાં રહેલાં રહસ્યો, હાથમાં રહેલ આમળાની જેમ સ્પષ્ટ અનુભવમાં આવે છે.

(૬) કોઈપણ શબ્દ અગર ભાષા ૪૬ અક્ષરોમાંથી બને છે. જિનેશ્વર ભગવંતની વાણી ૪૬ અક્ષરોમાંથી મૂંઝાય છે. ગણધર ભગવંતો દ્વાદશાંગીની રચના ૪૬ અક્ષરોના ગુદી ગુદી રીતે સંકલન દ્વારા કરે છે. જગતનો સર્વ લૌકિક અને લોકોત્તર બ્યવહાર ચલાવનારી મહાશક્તિ તે આ ૪૬ અક્ષરોરૂપ વર્ણમાલા છે. તેનું ધ્યાન કરનારને અત્રિતિમ વાણીનો પ્રવાહ મળે છે. (Influent Flow) વર્ણમાલાનું ધ્યાન કરનારને કાંઈ પણ કહેવું હોય તો શબ્દ શોધવો પડતો નથી. શબ્દને તેની પાછળ દોડતા આવવું પડે છે. એક હબાર વક્તૃત્વની કળા (Art of Speaking) ના પુસ્તકો વાંચવાથી જે વક્તૃત્વ કળા માટેનું જ્ઞાન મળે

છે, તે કરતાં અનેકગણું અધિક વકતૃવકળાનું જ્ઞાન ૪૬ અક્ષરોના ધ્યાનમાંથી મળે છે. કારણ કે સર્વ ભાષા અને શબ્દો ૪૬ અક્ષરમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે (માત્ર ધર્મીપદેશ માટે જ આ પ્રયોગથી પ્રાપ્ત થતી શક્તિનો ઉપયોગ કરવા વિનંતિ છે.) તેના ધ્યાનનો વિધિ નીચે મુજબ છે —

સાધક આત્મા

નાભિકંઠ (મણીપૂર ચક્ર) સ્થાનમાં ૧૬ પાંખડીવાળું કમળ ચિંતવે. તેમાં સોળ સ્વરોને અત્યંત સ્થિરતાપૂર્વક ચિંતવે. (૧૬ સ્વરો આ પ્રમાણે - અ, આ, ઇ, ઈ, ઉ, ઊ, ઋ, ઋઋ, ઌ, ઌ, ય, એ, ઓ, ઓ, ઐ, ઐ, ઔ, ઔ.)

(૨) તે પછી હૃદયસ્થાન (અનાહત ચક્ર)માં ચોવીસ પાંખડીવાળું કમળ ચિંતવે. તેમાં કથી મ સુધીના ૨૪ વર્ણોને ચિંતવે. અને તે કમળની કલ્પિકામાં 'મ' ચિંતવે. ૨૪ વર્ણો આ પ્રમાણે - (ક, જ, ગ, ઘ, ઙ, ચ, છ, જ, ઝ, ઞ, ટ, ઠ, ડ, ઢ, ણ, ત, થ, દ, ધ, ન, પ, ફ, બ, મ.)

(૩) તે પછી મુખસ્થાનમાં આઠ પાંખડીવાળું કમળ ચિંતવવું. તેમાં ચ થી હ સુધીના આઠ વર્ણો ચિંતવે. આઠ વર્ણો આ પ્રમાણે - (ચ, ર, લ, વ, શ, ષ, સ, હ.)

આ પ્રકારે નિત્ય વિધિપૂર્વક સ્મરણ કરતો સાધક શ્રુત-જ્ઞાનનો પારગામી થાય છે, અપ્રતિમ વાક્યાતુર્યને મેળવે છે. મહાપુરુષોના પૂજા સત્કારને પામે છે, અને ઉત્તમ પુરુષોએ પ્રાપ્ત કરેલ ગતિ (મોક્ષ)ને પામે છે.

આત્માની અખૂટ સંપત્તિના ખજાનાને જોલવાની દિવ્ય ચાવી રૂપ આબુભાઈ કડીવાળાના લખેલા નીચેના પુસ્તકો વાંચવા આપને ખાસ લલામણુ છે.

- (૧) જીવનની સર્વશ્રેષ્ઠ કળા શ્રી નવકાર પૃષ્ઠ ૨૦૦
- (૨) શ્રીપાલ અને મયજ્ઞાના આધ્યાત્મિક જીવન રહસ્યો પૃષ્ઠ ૪૦૦
- (૩) સાલંબન ધ્યાનના પ્રયોગો (ચોત્રીસ પ્રયોગો) પૃષ્ઠ ૪૩૨ સાલંબન ધ્યાનના ચિત્રો સાથે.
- (૪) સાલંબન ધ્યાનના પ્રયોગો, પ્રયોગ ૧ થી ૭ નાની પુસ્તિકા.
- (૫) મહાવિદેહ ધ્યાન પ્રયોગ, પ્રયોગ નં. ૩૪ નાની પુસ્તિકા.
- (૬) નમસ્કાર મંત્રનું ધ્યાન (નાની પુસ્તિકા)
- (૭) નવપદનું ધ્યાન (નાની પુસ્તિકા)
- (૮) જીવમૂર્તિના સાત્ર અને ધ્યાન (નાની પુસ્તિકા)
- (૯) જમ્બુકંત સફળતાની ચાવી (મોટું પુસ્તક) (પ્રેસમાં છે)

આ પુસ્તિકાઓ પૂ. સાધુ-સાધ્વી, ભગવંતોને, આપના મિત્રો અને સંબંધીઓના જીવનમાં પ્રેરણા રૂપ બનવા માટે આપના તરફથી પહોંચાડી અપૂર્વ લાભ પ્રાપ્ત કરો.

સિધ્ધયક પૂજન, આયંજિલની ઓળી તપશ્ચર્યાનાં પારણાં, પ્રતિષ્ઠા આદિ પ્રસંગોમાં નાની પુસ્તિકા પ્રભાવના રૂપે આપી શ્રી સંઘના માર્ગને વહેતો રાખવામાં નિમિત્તરૂપ બને.

પ્રતિસ્થાન :

✽ આબુભાઈ કડીવાલા
'સોનારિકા' જૈનનગર
પાલડી, અમદાવાદ-૭ * ફોન : ૪૧૯૫૫૪
✽ જૈન પ્રકાશન મંદિર
૩૦૯/૪, દોશીવાડાની પોળ
અમદાવાદ-૧ * ફોન : ૩૬૩૭૦૬

....અર્પણ ગીત....

(રચનાર : બાબુભાઈ કપીવાળા)

૧. અળ સોંપ દિયા ઇસ જીવનકો,
ભગવાન તુમહારે ચરણોં મેં; (૨)
મૈં હું શરણાગત પ્રભુ તેરા,
રહો ધ્યાન તુમહારે ચરણોં મેં. (૨)
૨. મેરા નિશ્ચય બસ એક વહી,
મૈં તુમ ચરણોંકા પૂજારી બનું;
અર્પણ કર હું દુનિયાભરકા,
સુખ ખ્યાર તુમહારે ચરણોં મેં. (૨)
૩. જો જગમેં રહું તો ઐસે રહું,
જયું જલમેં કમલકા ફૂલ રહે;
હૈં મન વચ કાચ હૃદય અર્પણ,
ભગવાન તુમહારે ચરણોં મેં. (૨)
૪. જહાં તક સંસારમેં જમણુ કરું,
તુજ ચરણોં મેં જીવન કો ધરું;
તુમ સ્વામી મૈં સેવક તેરા,
ધરું ધ્યાન તુમહારે ચરણોં મેં. (૨)
૫. મેં નિર્ભય હું તુજ ચરણોં મેં,
આનંદ મંગલ હૈં જીવનમેં;
આતમ અનુભવ કી સંપત્તિ,
મિલ ગઈ હૈં પ્રભુ તુજ ભક્તિ મેં. (૨)
૬. મેરી ઇચ્છા બસ એક પ્રભુ,
એક ખાર તુજે મિલ જાઉં મેં;
ઇસ સેવક કી હર રગ રગ કા,
હો તાર તુમહારે હાથોં મેં. (૨)